

LUOTETTAVASTI TURKULAINEN

SISÄLLYSLUETTELO

Vuosi 2003 lyhyesti	3
Turku Energia tänään	4
Turku Energian tulevaisuus	5
Toimitusjohtajan katsaus	6
Markkinakatsaus	7
Kaukolämpö	8
Tuotantopalvelut	10
Sähkönmyynti	12
Sähköverkot	14
Urakointipalvelut	16
Yhteiskuntavastuu	18
Hallituksen toimintakerromus	20
Konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelma	24
Konsernin ja emoyhtiön tase	25
Konsernin ja emoyhtiön rahoituslaskelma	26
Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	27
Konsernin avainluvut viisi vuotta	34
Tunnuslukujen laskentakaavat	34
Sähkön myynnin tuloslaskelma	35
Verkkotoiminnan tuloslaskelma	36
Verkkotoiminnan tase	37
Eriytettyjen tilinpäätösten lisätiedot	38
Hallituksen voitonjakoehdotus	39
Tilintarkastuskerromus	39
Konsernihallinto	40
Hallitus ja tilintarkastajat	41
Johtoryhmä	42
Sammandrag på svenska	43
English summary	45

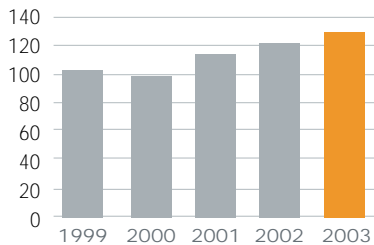
Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab
Linnankatu 65, PL 105, 20101 Turku
puh. (02) 262 8111, faksi (02) 230 4437
www.turkuenergia.fi

Kannen kuvassa
Teatterisilta
iltavalaistuksessa

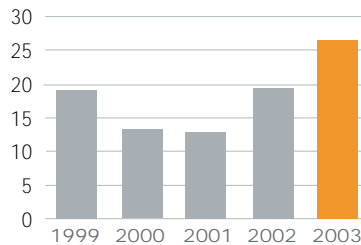
VUOSI 2003 LYHYESTI

- Turku Energia -konsernin liikevaihto kasvoi 128 milj. euroon (121 milj. euroa).
- Liikevoitto oli 26 milj. euroa (19 milj. euroa).
- Sähkönmyynti-liiketoiminnan liikevaihto ja tulos kasvoivat merkittävästi.
- Sähköverkot-liiketoiminnan liikevaihto ja tulos kasvoivat.
- Kaukolämpöä myytiin ennätysmäärä, mutta liikevaihto laski hieman. Tulos säilyi edellisvuoden tasolla.
- Turku Energia hankki Norjasta merkittävän vesivoimaosuuden.

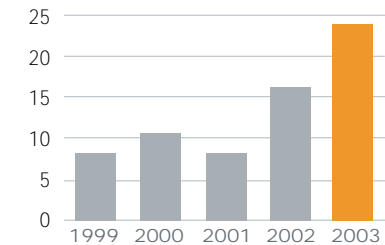
LIKEVAIHTO MILJ. EURO

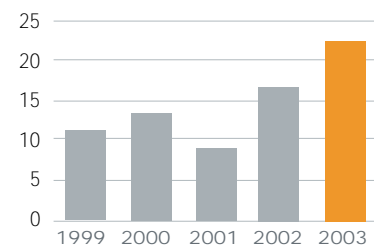
LIKEVOITTO MILJ. EURO

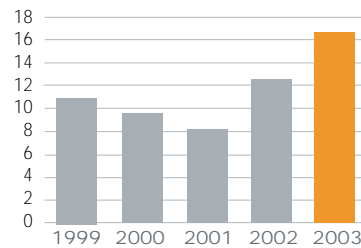
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA MILJ. EURO

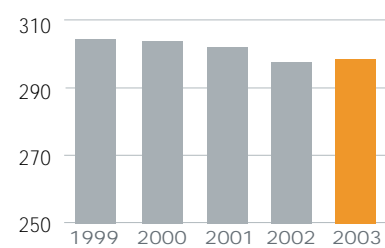
OMAN PÄÄOMAN TUOTTO-% (ROE)

SIOITETUN PÄÄOMAN TUOTTO-% (ROI)

HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN

KONSERNIN AVAINLUVUT	2003	2002	2001
Liikevaihto (milj. euroa)	128,5	120,6	112,8
Liikevoitto (milj. euroa)	26,2	19,2	12,6
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja (milj. euroa)	23,6	15,9	8,0
Taseen loppusumma (milj. euroa)	216,4	215,0	206,2
Bruttoinvestonnit (milj. euroa)	13,5	10,7	14,2
Oman pääoman tuotto, ROE (%)	22,1	16,4	8,9
Sijoitetun pääoman tuotto, ROI (%)	16,8	12,6	8,1
Gearing (%)	80,9	76,8	129,3
Henkilöstö keskimäärin	299	298	302

TURKU ENERGIA TÄNÄÄN

LIIKEIDEA

Turku Energia hankkii, myy ja siirtää sähköä ja lämpöä pääasiassa Turun seudulla sekä kehittää ja ylläpitää energian tuotantolaitoksia ja siirto- ja jakeluverkostoja.

Liiketoimintaan kuuluu asiakkaita palveleva ympäristömyönteinen energian käytön neuvonta ja energian tuotantoon ja siirtoon liittyvien laitteistojen käynnissäpito.

Konserni laajentaa liiketoimintojaan yritysostoilla, liittoutumilla ja verkostoitumalla alan toimijoiden ja asiakkaiden kanssa.

TOIMINTA-AJATUS

Turku Energia tyydyttää asiakkaidensa asumisen ja yrittämisen energiatarpeita kilpailukykyisesti, toimintavarmasti, kannattavasti ja ympäristömyönteisesti.

KESKEISET TUNNUSLUVUT

Liikevaihto vuonna 2003 oli 128 miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste oli 37,5 % ja sijoitetun pääoman tuotto 16,8 %. Henkilöstön määrä oli keskimäärin 299 henkeä.

ASIAKKAAT

Turku Energian asiakkaita ovat pääasiassa Turun alueen yritykset ja kotitaloudet, jotka tarvitsevat luotettavaa energiaa, sähköä, lämmittämiseen kaukolämpöä tai jäähdyttämiseen kaukokylmää. Konsernin toiminnasta syntyvä arvo asiakkaillemme muodostuu varmuudesta saada sähköä ja lämpöä hinnaltaan ja laadultaan kilpailukykyisesti, energian tehokkaaseen käyttöön liittyvästä neuvonnasta sekä asiakkaidemme tarpeiden mukaisesti räätälöidyistä urakointi- ja käynnissäpito palveluista.

Turku Energian palvelut on helppo ostaa ja niitä on helppo käyttää.

OMISTAJA

Turun kaupunki omistaa Turku Energian koko osakekannan.

YHTEISKUNTAVASTUU JA YMPÄRISTÖ

Yhteiskuntavastuu otetaan konsernin kaikessa toiminnassa huomioon. Toimimme määrätietoisesti vähentääksemme toiminnasta aiheutuvia ympäristöhaittoja. Turku Energia julkaisee erillisen yhteiskuntavastuunraportin vuodelta 2003.

ILMAJOHTOJEN MUUTTAMINEN
MAAKAAPELEIKSI LISÄÄ
ASUINALUEEN VIIHTYVYYTTÄ.

TURKU ENERGIAN TULEVAISUUS

VISIO 2010

Turku Energia on yksi Suomen parhaista energiakonserneista

- asiakastyytyväisyydessä
- taloudellisen lisäarvon tuottamisessa omistajille
- henkilöstön motivoituneisuudessa
- haluttavuudessa työnantajana.

Konsernin yhtiöt ovat johtavia Turun seudulla. Sähkön ja palvelujen myynnin osalta liiketoimintaa on myös muualla maassa.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

- Liikevaihto yli 250 milj. euroa
- Omavaraisuusaste vähintään 40 %
- Sijoitetun pääoman tuotto vähintään 10 %

ARVOT

Asiakastyytyväisyys

Turku Energian tuotteet ja palvelut ovat luotettavia ja hinnaltaan kilpailukykyisiä. Turku Energialta on helppo ostaa ja sen tuotteita ja palveluita on vaivatonta käyttää. Onnistuminen toiminnassa näkyy asiakkaiden tyytyväisyytenä.

Kannattavuus

Turku Energian kannattavuus perustuu asiakkaille lisäarvoa tuottaviin palveluihin ja energianhankinnan riskienhallintaan. Turku Energian kannattavuus pitkällä aikavälillä nojaa kustannustehokkaaseen työntekoon, edistyksellisiin tuotteisiin ja palveluihin sekä tuottaviin investointeihin.

Toimintavarmuus

Turku Energian toiminta perustuu henkilöstön osaamiseen ja ammattitaitoon sekä energian tuotanto- ja jakelujärjestelmiin tehtyihin panostuksiin. Tämän vuoksi yhtiö kouluttaa jatkuvasti henkilöstöään ja rekrytoi uusia osaajia tarpeidensa mukaan sekä kehittää laitteistojaan koko ajan. Nämä takaavat energiantoimitusten varmuuden.

Ympäristömyötäisyys

Turku Energia kantaa vastuunsa energian hankinnan, tuotannon, siirron ja muun toiminnan ympäristövaikutuksista. Yhtiö on edelläkävijöitä ympäristömyötäisten tekniikoiden kehittämisessä ja käyttöönotossa.

Haluttu työnantaja

Turku Energia pystyy vastaamaan velvollisuuksistaan työssään viihtyvän ja osaavan henkilöstönsä avulla. Tavoitteenamme on, että henkilöstö viihtyy työssään ja voi olla ylpeä onnistumisistaan ja kehittämisestään Turku Energiassa.

TURKU ENERGIAN STRATEGIAN PÄÄKOHDAT

- Turku Energiata kehitetään rakenteellisesti ja toiminnallisesti vastaamaan muuttuvien energiamarkkinoiden ja terveen kilpailutilanteen sekä asiakkaiden ja omistajien vaatimuksia.
- Konserni pyrkii kannattavaan kasvuun yritysostojen, kumppanuuksien ja liittoutumien avulla.
- Henkilöstöä kehitetään ja rekrytoidaan osaamistasoltaan vastaamaan muuttuvia vaatimuksia.

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Meillä on takanamme sekä taloudellisesti että toiminnallisesti hyvä vuosi. Erityisesti sähkönmyynnin osalta vuosi oli suotuisa. Saimme paljon uusia asiakkaita myös oman verkkoalueemme ulkopuolelta. Sähkön hinta oli koko vuoden ennätyskorkealla tasolla, mutta hyvin hoidetun suojauksen ansiosta Turku Energia selvisi tilanteesta hyvin. Varauduimme viime vuonna myös tulevaan investoimalla uusiutuvaan energiantuotantoon, norjalaiseen vesivoimaan.

Markkinanäkymät ovat vakaat. Kohtalaisen leuto talvi on kuluvan vuoden puolella laskenut hintoja pohjoismaisessa sähköpörssissä Nord Poolissa. Uskon, että sähköasiakkaidemme määrä kasvaa edelleen Turun seudulla Omakotiliiton kanssa tekemämme sopimuksen ansiosta. Kun rakentaminenkin nyt näyttää lähtevän käyntiin, myös kaukolämmön kysyntä jälleen elpyy. Käsitykseni mukaan markkinoilla voittajiksi tulevat ne yhtiöt, joilla on hyvä asiakaspalvelu. Asiakkaiden mielestä palvelu on hinnan jälkeen toiseksi tärkein tekijä energiayhtiön valinnassa. Turku Energiassa panostammekin vahvasti hyvään palveluun.

Kuluneena vuonna Turku Energia teki kautta aikain suurimman investointinsa. Yhdessä kahden muun suomalaisyhtiön kanssa ostimme vesivoimakapasiteettia Norjasta Svar tisenin voimalaitokselta. Tämä on investointi tulevaisuuteen ja linjassa ympäristömyötäisen ajattelutapamme kanssa. Kaupan myötä kasvatimme omaa sähköntuotantokapasiteettiamme, mikä puolestaan parantaa kilpailukykyämme, kun tuleva päästökauppa nostaa puhtaan tuotannon arvoa.

Yhtiön omavaraisuus on kasvanut sekä sähkön että kaukolämmön osalta Svar tisenin kaupan myötä ja Orikedon lämpökeskuksen hyvän vuoden ansiosta. Tavoitteena on 50 prosentin omavaraisuus sähkönhankinnassa ja 60 prosentin omavaraisuus kaukolämmössä vuoteen 2010 mennessä.

MARKKINAKATSAUS

Olemme muutenkin parantaneet kilpailukykyämme ja investoineet tulevaisuuteen. Kaukolämmön myynnin lisäksi kasvatimme myös kaukokylmän myyntiä, jonka prosentuaalinen kasvu viime vuonna oli suuri. Myyntimäärät jäivät kuitenkin vielä pieniksi. Rakentamisen elpymisen myötä sekä kaukolämmön että kaukokylmän tarve kasvaa.

Turku Energia varautuu sähkömarkkinoiden muutoksiin lisäämällä kaukoluettavien sähkömittareiden määrää. Asiakaspalvelumme paranee, kun yhä useampi asiakas saa kotiinsa kaukoluettavan mittarin. Näin laskutus voi tapahtua reaaliajassa todellisen kulutuksen perusteella.

Urakointipalvelumme saavutti tavoitteensa ja onnistui myymään ulkopuolisille asiakkaille lähes kolmanneksen kapasiteetistaan. Kaikkien liiketoimintojemme kannattavuus parani vuonna 2003.

Turku Energian uusittu organisaatio osoittautui hyvin toimivaksi. Henkilöstö on antanut toimintatavoistamme hyvää palautetta samalla, kun vaadimme itseltämme entistä enemmän. Näin pitääkin olla, sillä näin voimme jatkuvasti kehittää toimintaamme ja palvella asiakkaitamme entistä paremmin.

Vuonna 2003 Turku Energia julkaisi ensimmäisen yhteiskuntavastuuraporttinsa. Yhteiskuntaraportti otettiin turkulaisten piirissä hyvin vastaan. Jatkamme kuluvana vuonna samoilla linjoilla. Haluamme osoittaa olevamme luotettavasti turkulainen. Raportissa kerromme tarkemmin viime vuoden ympäristötyöstämme, mutta myös siitä yhteistyöstä, jota teemme sidosryhmien suuntaan.

Vuoden 2004 näkymät ovat hyvät. Kaukolämmön tärkeä investointi lämpöakku otetaan käyttöön. Jatkamme sähköverkkoliiketoiminnan yhtiöittämisen suunnittelua valmisteilla olevan sähkömarkkinalain suuntaviivojen mukaan.

Lopuksi haluan kiittää asiakkaita, yhteistyökumppaneita, henkilöstöä ja hallitusta hyvästä yhteistyöstä vuonna 2003. Turku Energia menestyi hyvin haasteellisilla markkinoilla. Meillä ei kuitenkaan ole syytä levätä laakereillamme. Vain olemalla askeleen edellä kilpailijoitamme pystymme jälleen tänä vuonna tekemään hyvää tulosta ja ylittämään asiakkaidemme odotukset.

Risto Vaitinen
toimitusjohtaja

Turun seudulla kunnat tai niiden omistamat energia-yhtiöt vastaavat oman alueensa kaukolämmön myynnistä, jakelusta sekä vara- ja huipputehosta. Seudun merkittävin kaukolämmön tuotantolaitos on Fortumin Naantalin kivihillivoimalaitos. Lisäksi kaukolämpöä tuotetaan Turku Energian Orikedon biolämpökeskuksessa sekä alueen lukuisissa kaukolämpökeskuksissa.

Suunnitteilla on kierrätysjätteen hyödyntämiseen perustuva kaukolämpövoimalaitos sekä pidemmällä aikavälillä maakaasua käytävä kaukolämpövoimalaitos. Valtaosa talousalueen kerrostalo- ja teollisuuskiinteistöistä on kytketty kaukolämpöön. Kaukolämmön kysyntä on Turun seudulla edelleen hitaassa kasvussa. Kaukolämmön siirrosta Naantalin voimalaitokselta Turun, Naantalin, Raision ja Kaarinan alueelle vastaa Turun Seudun Kaukolämpö Oy.

Lämmöntuotanto on alueellista, mutta sähkö hankitaan markkinatilanteen mukaan joko pohjoimaisesta sähköpörssistä Nord Poolista tai kahdenvälisin sopimuksin suoraan voimantuottajilta. Merkittävin muutos aikaisempaan oli Turku Energian vesivoimakapasiteetin hankinta Norjasta.

Ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyvään päästö-oikeuksien kauppaan valmistuminen on käynnissä. Varsinainen päästökauppa alkaa vuonna 2005. Turun seudun energiantuotanto perustuu suureksi osaksi fossiilisiin polttoaineisiin. Turku Energian oma energiantuotanto perustuu kuitenkin valtaosin hiilidioksidivapaaseen tuotantoon.

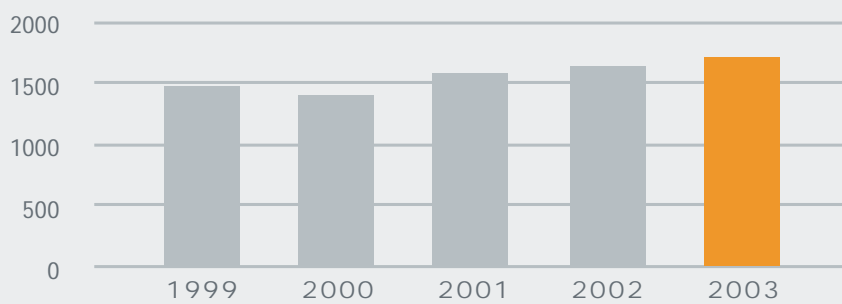
Sähkönkulutus Turun seudulla on noin 2 terawattituntia vuodessa ja kulutuksen arvioidaan kasvavan hieman nopeammin kuin maassa keskimäärin. Sähkökäyttäjät voivat vapaasti valita keneltä sähkönsä ostavat. Turku Energia myy noin kaksi kolmasosaa seudulla käytetystä sähköstä. Muut merkittävät sähkömyyjät ovat Fortum, Helsingin Energia ja E.ON Finland.

Sähköverkkotoiminta on Energiamarkkinakeskuksen valvomaa luvanvaraista toimintaa, jonka kannattavuudelle ovat viranomaiset asettaneet rajoituksia. Viranomaiset ovat kehittämässä arviointikriteerejään kohtuullisesta pääoman tuotosta. Turku Energian verkkotoiminta on tehokasta, ja siksi yhtiön pitäisi saada verkkopääomalleen keskimääräistä korkeampi tuotto. Turun alueella merkittävimmät verkko-operaattorit ovat Turku Energia ja Fortum.

Energia-alan urakointipalveluiden markkinat ovat kehittyvässä suuntaan, jossa palveluja ostetaan entistä enemmän kuntarajoista riippumatta.

LÄMMÖNMYYNNTI 1999–2003 (Gwh)

KAUKOLÄMPÖ

- **Kaukolämpö on Turun seudun johtava kokonaisvaltaisia kaukolämpö- ja kaukokylmäpalveluja tuottava toimija. Asiakkaita ovat Turun alueen yritykset, kiinteistö- ja asuntoyhtiöt sekä julkinen palvelu.**
- **Kaukolämpö hankkii, myy ja siirtää kaukolämpöä ja kaukokylmää Turun alueella sekä kehittää ja ylläpitää tuotantolaitoksiaan ja jakeluverkkojaan.**
- **Kaukolämpöä myytiin 1 710 gigawattituntia, kasvua vuoteen 2002 verrattuna oli noin 4 prosenttia.**
- **Kaukolämmön keskihinta laski vuoden aikana, mikä laski liiketoiminnan liikevaihtoa edellisvuoteen verrattuna.**
- **Kaukokylmän toimitukset lisääntyivät lähes 70 prosenttia.**

Kaukolämmön liikevaihto laski vuonna 53,6 milj. euroon edellisvuoden 54,1 milj. eurosta. Kannattavuus kuitenkin parani ja tulos oli 7 milj. euroa. Vuoden aikana laskeneet polttoainekustannukset laskivat myös myytävän kaukolämmön hintaa. Myydyn kaukolämmön määrä kasvoi 1 710 gigawattituntiin lähinnä kylmän alkutalven johdosta. Liiketoiminnassa työskenteli vuoden aikana keskimäärin 36 henkeä.

Turku Energian omavaraisuus kaukolämmön suhteen parani, kun Orikedon biolämpökeskus tuotti 315 gigawattituntia lämpöä, mikä oli 5,7 prosenttia edellisvuotista enemmän. Omien öljykäyttöisten lämpökeskusten tuotanto oli lähes 98 gigawattituntia ja Linnankadun voimalaitoksen lähes 130 gigawattituntia. Muu myytävä lämpö, runsaat 1 118 gigawattituntia, hankittiin pääosin Fortumin Naantalın voimalaitokselta. Pienempiä lämpöeräitä ostettiin myös Turun kaupungin jätteenpolttolaitokselta ja Wärtsilän dieseltehtaalta.

Lähes kaikki turkulaiset kiinteistöt ovat jo kaukolämmön piirissä. Uudisrakentaminen vuoden 2003 aikana oli ennätysmallisen vähäistä. Uusia kaukolämpöjohtoja rakennettiin noin

4 kilometriä ja kylmäjohtoja noin 2 kilometriä. Kaukolämpö- ja kaukokylmäjohtoja on Turussa yhteensä yli 300 kilometriä. Verkot toimivat koko vuoden ajan hyvin, eikä merkittäviä katkoksia energian toimituksissa ollut.

Kaukokylmän myynti oli 4,2 gigawattituntia, mikä vastaa 70 prosentin kasvua edellisvuoteen verrattuna. Turun uusi Tsairaala oli uusi merkittävä asiakas sekä kaukolämmössä että kaukokylmässä. Sen sijaan Biolaakson ja Kupittaaan laajennushankkeet eivät edenneet.

Kaukokylmäverkkoa laajennettiin Åbo Akademin ja Turun yliopiston alueille. Kaasukellon lämpöakku saatiin käyttökuntoon. Lämpöakun hyödyt liiketoiminnalle näkyvät kuitenkin vasta kuluvan vuoden aikana.

Kaukolämmön keskihinnan arvioidaan nousevan vuoden 2004 aikana. Rakennustoiminta Turun seudulla näyttää vilkastuvan, mikä omalta osaltaan lisää kaukolämmön kysyntää. Kaukokylmän myynnin kasvun arvioidaan jatkuvan voimakkaana. Toiminta Wärtsilän dieseltehtaalla loppuu kuluvan vuoden aikana, jolloin myös kaukolämmön hankinta sieltä päättyy.

LIIKETOIMINTAAN KUULUVAT TYTÄRYHTIÖT:

Turun Seudun Kaukolämpö Oy siirtää kaukolämpöä Fortumin Naantalın voimalaitokselta Turun seudulle. Turku Energia omistaa yhtiöstä 60,75 %.

Evanes Oy harjoittaa Turun seudulla höyryliiketoimintaa ja Turun alueen ulkopuolella kaukolämpöliiketoimintaa. Turku Energia omistaa yhtiöstä 60,0 %.

Turku Ener
Turku Ener
Energia

TUOTANTOPALVELUT

- **Orikedon lämpökeskus tuotti ennätysmäärän lämpöä, 315 gigawattituntia.**
- **Linnankadun voimalaitoksen pääpolttoaineen kivihiiilen seassa käytettiin edelleen puupellettejä. Voimalaitos ajettiin alas keväällä 2003.**
- **Tuotantopalvelujen myynti ulkopuolisille asiakkaille lähti hyvin liikkeelle.**

Vuosi 2003 oli uusimuotoisen tuotantopalvelut-liiketoiminnan ensimmäinen kokonainen toimintavuosi. Liiketoiminta vastaa Turku Energian käyttö- ja kunnossapitopalveluista, mutta myy resurssiensa puitteissa laite- ja sähköasennustöitä myös ulkopuolisille tilaajille. Toiminnassa keskeistä on varmuus, kustannustehokkuus ja palvelujen kehittäminen.

Henkilöstön määrä vuonna 2003 oli keskimäärin 47 henkeä.

Linnankadun voimalaitos kävi vuoden 2003 alussa täydellä teholla kylmästä talvesta ja korkeasta sähkön hinnasta johtuen. Alkuvuoden aikana voimalaitos tuotti 130 gigawattituntia lämpöä ja 51 gigawattituntia sähköä. Keväällä voi-

malaitos ajettiin alas. Sitä pidetään edelleen käyttökunnossa varavoimalaitoksena.

Tuotantopalvelut myi vuoden 2003 aikana laite- ja sähköasennustöitä muun muassa Vantaan Energia Oy:lle ja Jyväskylän Energia Oy:lle. Palveluiden myyminen oman yhtiön ulkopuolelle jatkuu kuluvan vuoden aikana.

Tuotantopalvelut-liiketoiminta osallistui myös Turun jätteen polton kehittämiseen tähtäimään käyttö- ja kunnossapitopalveluiden tarjoaminen edellämainittuun toimintaan.

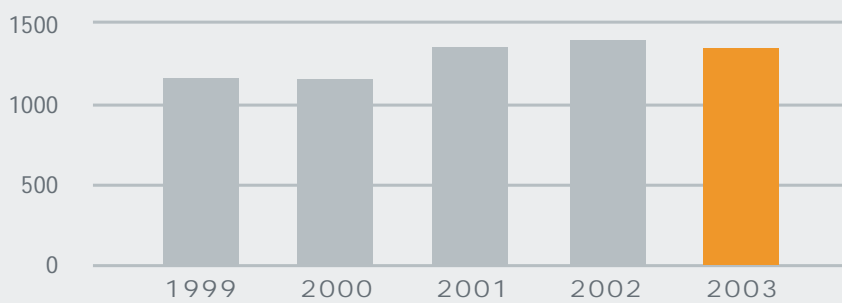
LIIKETOIMINTAAN KUULUVA OSAKKUUSYHTIÖ:

Turun Seudun Maakaasu ja Energiantuotanto Oy:n tarkoituksena on hyödyntää maakaasun lisäksi jäte- ja kierrätysmateriaaleja energiantuotannossa Turun seudulla. Turku Energia omistaa yhtiöstä 42,5 %.

Turku Ener
Turku Ener
Energia

SÄHKÖNMYyntI 1999–2003 (GWh)

SÄHKÖNMYyntI

- Sähkönmyynti hankkii ja myy sähköä kannattavasti ja kilpailukykyisesti. Toiminnan painopiste on Turun seudulla, mutta asiakkaita on ympäri Suomea.
- Liikevaihto ja liikevoitto kasvoivat selvästi.
- Sähköä myytiin 1338 gigawattituntia. Asiakasmäärä lisääntyi 5 prosentilla pääosin oman verkkoalueen ulkopuolelta. Asiakkaita vuoden 2003 lopussa oli noin 71 000.
- Riskien hallinta onnistui hyvin.

Liiketoimintaa kehitetään jatkuvasti rakenteellisesti ja toiminnallisesti vastaamaan muuttuvien energiamarkkinoiden vaatimuksia. Sähkönmyynti pyrkii kannattavaan kasvuun uusi-asiakashankinnan, yritysostojen ja strategialtaan yhteensopivien toimijoiden kanssa muodostettavien liittoutumien avulla.

Vuosi 2003 oli sähkönmyyntiliiketoiminnalle suotuisa. Sähkön markkinahinnan nousun vuoksi liikevaihto kasvoi peräti 22 prosenttia 43,6 milj. euroon. Onnistuneen riskienhallinnan ja suunnitelmallisen toiminnan myötä liikevoitto kasvoi huomattavasti ja oli hieman yli 6 milj. euroa. Sähköä hankittiin lähinnä pohjoismaisesta sähköpörssistä Nord Poolista. Henkilöstön määrä vuonna 2003 oli keskimäärin 35 henkeä.

Turku Energia sai vuoden 2003 aikana uusia asiakkaita pääosin oman verkkoalueensa ulkopuolelta. Nämä tulivat osittain Suomen Omakotiliiton kanssa solmitun sopimuksen myötä. Asiakasmäärän arvioidaan kuluvaan vuoden aikana edelleen nousevan. Hintakilpailukyky oli viime vuonna hyvä.

Asiakasmäärän suuri kasvu vaati henkilöstöltä paljon.

Tavoiteltu laatu asiakaspalvelussa saavutettiin kuitenkin osaavan ja motivoituneen henkilöstön ansiosta.

Datasähkötuotetta kehitettiin vuoden aikana. Vuoden lopulla tuotteella oli noin 300 asiakasta ja kuluvaan vuoden aikana määrä pyritään kasvattamaan 1 500 asiakkaaseen. Datasähkö tuo Turku Energian asiakkaille tietoliikenteen laajakaistapalveluja sähköpistorasian kautta.

Toinen erikoistuote, Markkinasähkö, eli vuoden 2003 aikana hiljaiseloa sähkön korkean pörssihinnan takia. Markkinasähkötuotteen hinta on sidottu pörssihintaan ja tarkoitus on lähteä aktiivisesti markkinoimaan tuotetta heti pörssisähkön hintatason laskiessa.

Sähkön hinnan kehitys on vuoden 2004 alkupuolella tasaantunut. Liiketoiminta jatkaa kasvu-urallaan, mutta kasvun ei arvioida olevan yhtä voimakasta kuin vuonna 2003. Vuonna 2002 käyttöön otettu riskienhallintajärjestelmä on osoittanut toimivuutensa myös markkinahintojen voimakkaasti muuttuessa ja järjestelmää kehitetään edelleen.

LIIKETOIMINTAAN KUULUVAT YHTIÖT:

Suomen Hyötytuuli Oy tuottaa tuulisähköä Porin Reposaaressa. Turku Energia omistaa yhtiöstä 11,1 %.

Turku Energia omistaa 34,74 % Svartisen Holding AS:stä, joka omistaa Eastern Norge Svartisen AS:n, jolla puolestaan on 26,1 %:n osuus Svartisenin vesivoimalaitoksen tuotannosta.

SÄHKÖVERKOT

- Sähköverkot siirtää ja jakaa sähköä asiakkailleen Turun alueella.
- Siirretyn sähkön määrä oli 1390 gigawattituntia, kasvua edellisvuoteen noin yksi prosentti.
- Monivuotinen hanke kaukoluettavien mittareiden asentamiseksi kaikkiin liittyimiin käynnistettiin.
- Siirtohinnot pysyivät vuoden aikana muuttumattomina.
- Noin kolme neljännestä siirretystä sähköstä oli Turku Energian myymää sähköä.

Sähköverkot siirtää toimialueellaan Turussa asiakkailleen sähköä käyttövarmasti ja kehittää sähköverkkoa käyttäjien tarpeiden mukaisesti.

Sähköverkot-liiketoiminnan liikevaihto vuonna 2003 oli 29,9 milj. euroa. Kasvua edellisvuodesta oli 3,9 prosenttia. Liiketoiminnan tulos oli 3,5 milj. euroa. Sähköverkkoon liitettiin uusia kulutuspaikkoja 201 ja liittymien kokonaismäärä oli vuoden lopussa hieman yli 17 700. Henkilöstön määrä vuonna 2003 oli keskimäärin 79 henkeä.

Sähkön siirtohintaa säilyi vuoden aikana muuttumattomana. Toiminta oli vuoden aikana vakaata ja käyttövarmuus säilyi hyvällä tasolla. Mitään pidempiä käyttökatkoksia ei verkkoalueella vuoden aikana ollut. Siitä huolimatta häiriötiedotusta parannettiin vuoden aikana niin, että moninkertainen määrä soittajia pääsee kerralla läpi ja jokaiselle voidaan kertoa häiriön arvioitu kestoaika.

Vuonna 2003 tehtiin myös sähköverkkoyhtiöiden riskikartoitus. Asiakkaiden vaatimustaso on noussut ja siksi mahdolliset riskit

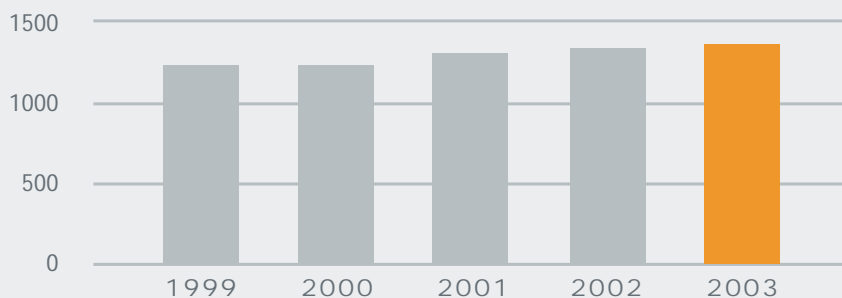
on tiedettävä entistä tarkemmin. Kartoitus ei tuonut esille mitään merkittäviä puutteita. Siirtoverkon laajaa suojaus- ja automaatiojärjestelmien uusimista jatkettiin vuoden aikana.

Koroisten sähköaseman uusi kantaverkkoliittymä valmistui, mikä lisää sähköverkon käyttövarmuutta.

Jakeluverkon rakentamisessa otettiin käyttöön rakennuttamistoiminto. Jakeluverkkoa uudistettiin hieman normaali vuotta enemmän. Kokonaisuudessaan sähköverkkotoiminnan investoinnit olivat 5,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2003 solmittiin lisäksi urakkasopimus 12 kilometrin pituisen uuden 110 kV voimajohdon rakentamisesta Munttismäeltä Karhunorkoon. Uusi johto tulee vahvistamaan Turun pohjoisten alueiden sähköhuoltoa.

Sähkömarkkinalakiin on tulossa EU:n lainsäädännöstä johtuva muutos, joka korostaa sähköverkkotoiminnan erityisasemaa ja edellyttää jatkossa muun muassa verkkotoiminnan yhtiöittämistä. Tähän liittyvät valmistelut on aloitettu Turku Energiassa.

SIIRRETTY SÄHKÖ 1999–2003 (GWh)

URAKOINTIPALVELUT

- **Urakointipalvelut rakentaa, huoltaa ja kunnossapitää sähkö-, tele- ja ulkovalaistusverkkoja. Lisäksi urakointipalvelut toimittaa asiakkailleen muita alaan liittyviä asiantuntijapalveluita.**
- **Suurin ulkopuolinen asiakas on Turun kaupunki. Myös sähköurakoitsijat ja teleyhtiöt ovat tärkeitä asiakkaita. Muita ulkopuolisia asiakkaita haetaan yhä enenevässä määrin.**
- **Liiketoimintaa laajennetaan muodostamalla kumppanuuksia muiden alalla toimivien palvelutoimittajien kanssa sekä toimittamalla palveluita suoraan myös loppuasiakkaille.**
- **Erityinen panostus on kohdistunut henkilöstön osaamisen kehittämiseen sekä työturvallisuuteen.**

Urakointipalveluiden tavoitteena on tehokas ja kilpailukyinen toiminta markkinatilanne ja asiakkaiden vaatimukset huomioon ottaen.

Urakointipalvelujen toimintaa kehitettiin edelleen vuoden 2003 aikana ja Turku Energian ulkopuolelle myytyjen tuntien määrä kasvoi edelleen ollen noin 29 prosenttia kokonaiskapasiteetista. Merkittävä kehityspanostus kohdistettiin sisäisen laskutuksen käyttöönottoon. Lisäksi solmittiin kumppanuussopimus sähköverkkoliiketoiminnan kanssa.

Turku Energian omien sähköverkkojen kunnossapito on urakointipalvelujen tärkeimpiä tehtäviä. Turku Energian

Datasähkön asennustyöt tehtiin myös urakointipalvelujen toimesta kevästä alkaen.

Vuoden 2003 urakointipalvelut sai suuria ulkoisia asiakkaita, joukossa muun muassa Fortum Sähkösiirto ja Auria Networks. Urakointipalvelujen suurin ulkopuolinen asiakas on edelleen Turun kaupunki. Kaupunkikuvassa näkyi viime vuonna muun muassa Suomen Joutsenen valaistus.

Urakointipalvelut-liiketoiminta oli vuoden 2003 aikana hyvin työllistetty. Henkilöstön määrä oli keskimäärin 71 henkeä. Kuluvan vuoden aikana tarkoitus on rekrytoida lisää henkilöstöä.

YHTEISKUNTAVASTUU

Yhteiskuntavastuu sisältää taloudellisen vastuun, vastuun ympäristöstä ja sosiaalisen vastuun. Turku Energia julkaisi vuonna 2003 ensimmäisen yhteiskuntavastuuraporttinsa, jossa määriteltiin tarkemmin, mitä yhteiskuntavastuu tarkoittaa yhtiössä. Vuoden 2003 keskeiset teemat olivat asiakkaat ja turkulaisuus. Syksyllä määriteltiin yhteiskuntavastuun roolit ja vastuunjako.

Yhteiskuntavastuuajattelun tärkeä sidosryhmä on oma henkilöstö, jonka keskuudessa yhteiskuntavastuun kehittämisprosessi käynnistettiin. Lähiympäristön tärkeitä ryhmiä Turku Energialle ovat naapurit ja asiakkaat. Työtä heidän suuntaansa tehdään muun muassa järjestämällä tilaisuuksia ja kertomalla yrityksestä.

Turku Energian yhteiskuntavastuutyötä ohjaavat yrityksen arvot.

YMPÄRISTÖ

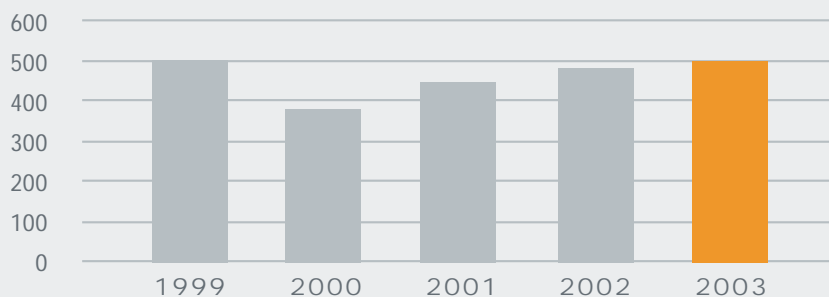
Turku Energia on laatinut ympäristöohjelman vuosille 2003–2005. Vuoden 2003 aikana ohjelmassa mainituista 43 suunnitellusta toimenpiteestä saatiin toteutettua jo yli puolet. Myös henkilöstöä koulutettiin vuoden aikana ympäristökysymyksissä.

Suurin yksittäinen ympäristöä rasittava asia on energiantuotanto, lähinnä fossiilisten polttoaineiden poltto. Muut ympäristöhaitat liittyvät esimerkiksi verkkojen ja johtoreittien rakentamiseen ja konsernin kiinteistöjen jätehuoltoon. Myös vahinkotilanteet voivat aiheuttaa ympäristöhaittoja. Turku Energian päästöt kasvoivat hieman vuonna 2003 edellisvuoteen verrattuna lisääntyneen oman energiantuotannon takia. Ominaispäästöt tuotettua energiayksikköä kohden kuitenkin pienentyivät.

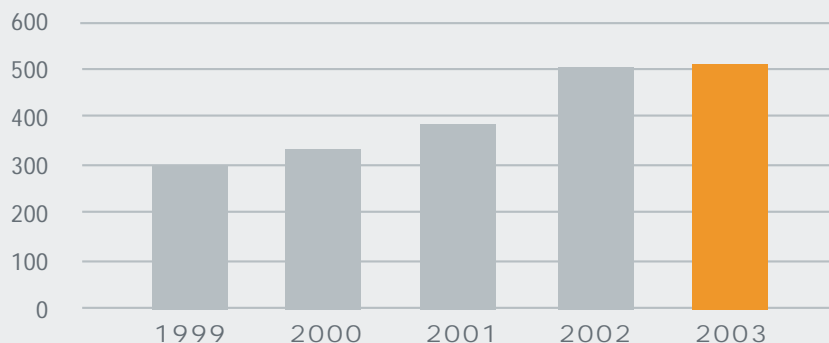
Yksi ympäristötavoite on ollut öljyvahinkojen vähentäminen. Vuonna 2003 sähköverkot-liiketoiminta suojasi kaksi pohjavesialueella olevaa pylväsmuuntamoaa öljynsuojamatoilla. Kuluvan vuoden aikana on tarkoitus suojata ainakin kolme lisäkohdetta. Myös valuma-altaita on tiivistetty mahdollisten öljyvahinkojen varalta.

Ulkoista raportointia Turku Energia jatkaa kuluvan vuoden aikana yhteiskuntavastuuraportin muodossa. Yhteistyötä ympäristökysymyksissä tehdään myös muun muassa osallistumalla Turun Agenda 21 -ohjelman työskentelyyn ja jatkamalla jo 15 vuotta kestänyttä yhteistyötä Turun seudun ilmansuojelun työryhmässä.

RIKKIDIOKSIDIPÄÄSTÖT 1999–2003 (TONNIA)

TYPENOKSIDIPÄÄSTÖT 1999–2003 (TONNIA)

HENKILÖSTÖ

Vuonna 2003 Turku Energia panosti jälleen vahvasti koulutukseen. Jo vuonna 2002 alkanut esimieskoulutus jatkui. Samalla panostettiin myös ympäristökoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen.

Yhtiön arvoihin liittyvä kehittämisprosessi käynnistettiin. Se toteutettiin vuorovaikutteisena niin, että henkilöstö osallistui arvojen sisällön määrittelyyn. Prosessi koettiin myönteiseksi ja sitä jatketaan kuluvan vuoden aikana.

Sairaspoissaolot pysyivät entisellä tasolla. Yhtiössä otettiin käyttöön ns. Työvire-malli, jonka avulla edistetään työssä jaksamista yhteistyössä konsernin käyttämän lääkäriaseman kanssa.

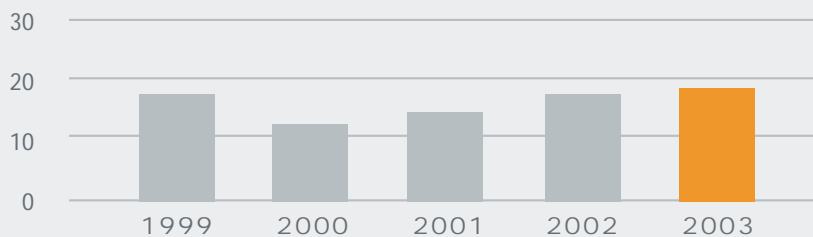
Loppuvuodesta tehdyn henkilöstötutkimuksen mukaan Turku Energian henkilöstö kokee yhtiössä tapahtuneet muutokset ja kehityksen suurimmilta osin myönteisinä.

Turku Energiassa työskenteli keskimäärin 298 henkilöä. Vuoden 2003 lopussa vakituisen henkilöstön määrä oli 281 henkeä, joista osa-aikaeläkkeellä oli 13. Määräaikaisessa työsuhteessa oli 21 henkeä. Kuluvan vuoden aikana henkilöstön määrän arvioidaan nousevan.

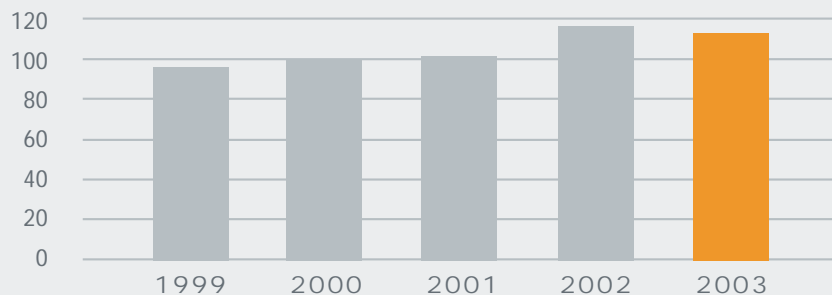
HENKILÖSTÖN KOULUTUSPÄIVÄT AIHEALUEITTAIN VUONNA 2003

KOULUTUSALUE	PÄIVÄT
Strategia- ja arvokoulutus	185
Tietotekniikkakoulutus	60
Henkilöstö- ja taloushallinto	49
Esimieskoulutus	220
Markkinointi- ja asiakaspalvelukoulutus	46
Työturvallisuus ja ympäristönsuojelu	475
Sähköturvallisuus	10
Tekninen koulutus	251
Muu koulutus	59
Yhteensä	1355

HIUKKASPÄÄSTÖT 1999–2003 (TONNIA)

HIILIDIOKSIDIPÄÄSTÖT 1999–2003 (1000 TONNIA)

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

1.1.2003–31.12.2003

MARKKINAKATSAUS

Vuonna 2003 sähkön markkinahinta oli ennätysellisen korkea. Polttoaineiden hinnat sen sijaan laskivat hieman. Kylmä alkuvuosi lisäsi energian kysyntää voimakkaasti.

Sähkösäilytyksellä pohjoismaisessa sähköpörssissä noteerattava spot-hinta nousi ennätyslukemiin vuoden alussa. Suurimpana syynä oli pitkään jatkunut vähäsateinen jakso, joka kuihdutti vesi- ja lumivarastoja Ruotsissa ja Norjassa. Lisäksi alkuvuosi oli kylmä. Sähkön hinta pysyi huomattavan korkealla koko vuoden. Vuoden lopulla hintataso kääntyi jonkin verran laskuun vesivarastojen hieman elpyessä ja alkutalven ollessa melko leuto. Korkea spot-hinta osoitti sekä oman sähkönhankinnan kasvattamisen tarpeellisuuden että sähkön hintariskiltä suojautumisen välttämättömyyden. Loppukuluttajamarkkinoilla sähkön myyntiyhtiöt noudattivat koko vuoden pääosin varovaista hinnoittelustrategiaa. Sähkön kulutus jatkoi maltillista kasvua.

Sähkön siirtohintojen kohtuullisuudesta ja sen arvioimisperusteista käytiin vilkasta keskustelua Suomessa.

Lämmitysmarkkinoilla oli määrällistä kasvua pääasiassa kylmän alkuvuoden vuoksi. Polttoaineiden hinta kääntyi laskuun, mikä vaikutti myydyin kaukolämmön hintaan.

Urakointipalveluiden kysyntä kasvoi vuoden aikana odotusten mukaisesti.

TULOSKEHITYS

Konsernin liikevaihto oli 128,5 milj. euroa (120,6 milj. euroa vuonna 2002). Kasvua edellisvuodesta oli 6,5 %. Suunnitelmapoistoja kirjattiin 16,0 milj. euroa. Liikevoitto oli 26,2 milj. euroa (19,2 milj. euroa), jossa kasvua edellisvuodesta oli 36,3 %. Voitto ennen veroja oli 23,6 milj. euroa (15,9 milj. euroa). Tilikauden voitto oli 16,8 milj. euroa (11,0 milj. euroa). Sijoitetun pääoman tuotto oli 16,8 % (12,6 %).

Emoyhtiön liikevaihto oli 126,1 milj. euroa (118,6 milj. euroa). Liikevoitto oli 25,8 milj. euroa (18,9 milj. euroa). Voitto ennen varauksia ja veroja oli 23,6 milj. euroa (15,8 milj. euroa). Tilikauden voitto oli 16,8 milj. euroa (9,7 milj. euroa).

Sähkönmyynti-liiketoiminnan liikevaihto oli 43,6 milj. euroa (35,7 milj. euroa). Kasvua edellisvuodesta oli 22,1 %. Onnistuneen riskienhallinnan, suunnitelmallisen työn ja suotuisten markkinatekijöiden myötä sähkönmyynnin tulos kasvoi voimakkaasti ja oli 6,1 milj. euroa (0,8 milj. euroa).

Sähköverkot-liiketoiminnan liikevaihto oli 29,9 milj. euroa (28,8 milj. euroa). Kasvua edellisvuodesta oli 3,9 %. Eriytetyn tuloslaskelman mukainen voitto oli 3,5 milj. euroa (2,1 milj. euroa).

Kaukolämpö-liiketoiminnan liikevaihto oli 53,6 milj. euroa (54,1 milj. euroa). Kaukolämpöä myytiin ennätysmäärä, mutta alentuneesta myyntihinnasta johtuen liikevaihto pieneni 1,4 %. Kaukolämpöliiketoiminnan tulos pysyi edellisvuotisella tasolla ja oli 7 milj. euroa.

Muiden palveluiden, pääasiassa katuväläistysverkoston rakentamis- ja kunnossapitopalvelujen sekä asennus- ja kunnossapitopalvelujen, liikevaihto oli 2,3 milj. euroa (2,3 milj. euroa).

INVESTOINNIT

Varsinaiset investoinnit olivat 13,5 milj. euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen 3,1 milj. euroa. Tämän lisäksi investointeihin kirjautui Biolaakson Huolto Oy:n fuusioinnista käyttöomaisuutta 0,6 milj. euroa. Svar-tisenin vesivoimaosuuden hankintaan tehtiin 14,0 milj. euron sijoitus kohdistuen Svar-tisen Holding AS:ään.

Kaukolämpö-liiketoiminnan investoinnit kohdistuivat pääosin kaukolämpö- ja kylmäverkoston laajentamiseen ja laitteistohankintoihin sekä kaasukelloon rakennettavaan lämpöakkuun ja olivat yhteensä 7,8 milj. euroa (4,6).

Sähköverkot-liiketoiminnan investoinnit olivat 5,1 milj. euroa (4,0) sisältäen tavanomaisia sähköverkkoston laajennus- ja perusparannusinvestointeja sekä lisäksi uuden kantaverkkoyhteyden toteuttamiseksi laajennettiin Koroisten sähköaseman GIS-kojeistoa.

RAHOITUS

Yhtiön rahoitusasema säilyi hyvänä. Korolliset velat olivat vuoden lopussa 84,3 milj. euroa. Velkoja lyhennettiin tilikauden aikana 7,4 milj. eurolla. Vieraan pääoman korkokulut olivat 4,5 milj. euroa. Aloittavan taseen loppusumma oli 208,9 milj. euroa ja tilinpäätöshetkellä tase oli 211,3 milj. euroa. Investoinnit rahoitettiin omarahoituksella. Likvidit varat vuoden lopussa olivat 11,2 milj. euroa. Omavaraisuusaste oli vuoden lopussa 38,3 % (33,8 %). Tunnuslukua laskettaessa poistoero on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

KONSERNIRAKENNE

Turku Energia -konsernin emoyhtiö on Oy Turku Energia - Åbo Energi Ab.

Turun Seudun Kaukolämpö Oy (omistusosuus 60,75 %) on alueellinen kaukolämmön siirtoyhtiö. Sen muina osakkaina ovat Kaarinan kaupunki, Naantalin kaupunki, Raision kaupunki ja Fortum Power and Heat Oy. Evanes Oy (60 %) harjoittaa höyryn myyntiä ja kaukolämpöliiketoimintaa Turun kaupungin ulkopuolella. Yhtiön toinen osakas on Fortum Power and Heat Oy.

Turun Seudun Maakaasu ja Energiantuotanto Oy on Turku Energian osakkuusyhtiö 42,5 %:n omistusosuudella. Muut osakkaat ovat Fortum Power and Heat Oy sekä Kaarinan, Naantalin ja Raision kaupungit. Yhtiö selvittää maakaasuun perustuvan energiantuotannon kannattavuutta Turun seudulla ja on mukana kierrätyspolttoaineen hyödyntämisessä energiantuotannossa Turun seudulla.

Svar-tisen Holding AS on Turku Energian osakkuusyhtiö 34,74 %:n omistusosuudella. Muita osakkaita ovat Vantaan Energia Oy (49,63 %) ja Keskusosuuskunta Oulun Seudun Sähkö (15,63 %). Svar-tisen Holding AS omistaa voimalaitososuutta hallitsevan norjalaisen osakeyhtiön Eastern Norge Svar-tisen AS:n koko osakekannan.

Turku Energia on osakkaana Suomen Hyötytuuli Oy:ssä (omistus 11,1 %), joka tuottaa tuulisähköä Porin Reposaareen rakennetuissa tuulivoimaloissa. Turku Energia omistaa Turku Science Park Oy:stä 6,33 %. Yhtiö toimii korkean teknologian toimialojen kehittäjänä Turussa.

Turku Energian konsernirakennetta kehitettiin niin, että Biolaakson Huolto Oy fuusioitiin emoyhtiöön.

Liiketoimintojen uusi organisaatiojako otettiin käyttöön vuoden 2003 alussa, jolloin toimintansa aloittivat urakointipalvelut-liiketoiminta sekä tuotantopalvelut-liiketoiminta. Liiketoimintojen tukipalvelut keskitettiin samalla hallintopalvelut-yksikköön.

LIKETOIMINNAT

Sähkönmyynnille vuosi 2003 oli suotuisa. Liikevaihto kasvoi 22,1 %. Asiakasmäärä lisääntyi runsaalla 5 prosentilla. Uudet asiakkaat tulivat pääosin oman verkkoalueen ulkopuolelta. Sähkönmyynnin toiminnan painopiste on Lounais-Suomen alueella, missä Turku Energia vahvisti asemaansa sähkön paikallisena vähittäismyyntiyhtiönä.

Yhtiön Datasähkötekniikalla tarjoamien laajakaistaisten Internet-liittymien kysyntä lähti hyvin liikkeelle palvelutarjonnan laajetessa uusille alueille. Palvelu oli vuoden lopussa 10 000 kotitalouden saatavissa. Asiakastytyväisyyskyselyn mukaan asiakkaiden kokemukset tuotteesta ovat hyvät.

Omaa sähkönhankintaa vahvistettiin ostamalla osuus norjalaisesta Svar tisen Holding AS:stä. Vesivoiman hankinta parantaa Turku Energian kilpailukykyä sähkömarkkinoilla päästökaupan nostaessa uusiutuvan tuotannon arvoa. Hankinta vastaa noin 15 % Turku Energian vuosittain myymän sähkön määrästä. Tämä hankinta ja Hyötytuuli Oy:n uusi tuulivoimapuisto, joka kaksinkertaistaa Turku Energian tuulivoimakapasiteetin, ovat merkittäviä investointeja uusiutuviin energialähteisiin. Hankkeet osoittavat sitoutumista ympäristön kehittämiseen arvojemme ja asiakkaidemme odotusten mukaisesti.

Sähköverkko toimintaa kehitettiin vuonna 2003 vastamaan asiakkaiden ja viranomaisten tiukentuneita odotuksia sähkötoimitusten hyvästä laadusta ja sähkön siirtohinnan kohtuullisuudesta. Turku Energia varautuu sähkömarkkinoiden muutoksiin lisäämällä automaattisesti luettavien mittarien määrää. Kaukoluettavien kohteiden määrä kasvatetaan nykyisestä 4 000 mittauspisteestä kaikkiaan 25 000 vuoteen 2007 mennessä. Mitattavia kohteita Turussa on kaikkiaan 68 000. Sähkön siirtohinnoissa ei vuonna 2003 tapahtunut muutoksia. Siirtohintaa on Turku Energiassa kyetty alentamaan kustannustason noususta huolimatta noin 5 %:lla vuoden 1995 jälkeen.

Kaukolämpö-liiketoiminta kehittyi ennakkoidusti vuoden aikana. Kaukolämpöä myytiin ennätysmäärä, yhteensä 1 710 GWh. Myynnin määrällisestä kasvusta huolimatta kaukolämmön myynti pieneni 2 %:lla alentuneen keskihinnan myötä. Pääosa lämmöstä hankitaan Fortumin Naantalin voimalaitokselta. Oman tuotannon osuus hankinnasta kasvoi, kun Orikedon biolämpökeskuksen käytettävyyttä oli ennakoitua parempi. Uusiutuvalla energialla, pääosin kotimaisella puupolttoaineella, tuotettiin 18 % myydystä kaukolämpöenergiasta. Kaukokylmätoimintaa päätettiin laajentaa merkittävästi aloittamalla jakelu läntisen keskustan alueella.

Urakointipalvelut-liiketoiminnan kehittämistä jatkettiin suunnitelmien mukaisesti. Yksikön tärkein sisäinen asiakas oli Turku Energian sähköverkkoliiketoiminta ja suurin ulkoinen asiakas oli Turun kaupunki. Vaikka ulkoisille asiakkaille myytyjen tuntien määrä kasvoi neljänneksen, myynti pieneni vuoteen 2002 verrattuna materiaali-toimitusten vähenemisestä johtuen.

Tuotantopalvelut-liiketoiminta tarjosi pääasiassa kaukolämpöliiketoiminnalle lämmöntuotantolaitteistojen käyttö- ja kunnossapitopalveluita. Toiminnassa keskityttiin varmuuden, kustannustehokkuuden ja palveluiden kehittämiseen.

YHTEISKUNTAVASTUU

Turku Energia aloitti yhteiskuntavastuutyöskentelyn ja julkaisi ensimmäisen yhteiskuntavastuuraporttinsa keväällä 2003. Raportti jaettiin asiakkaille, sidosryhmille ja omalle henkilöstölle. Yhtiön ympäristöohjelman toimenpiteet on toteutettu aikataulun mukaisesti. Henkilöstöstä 73 % osallistui ympäristökoulutuksiin.

Emoyhtiössä oli henkilöstöä palveluksessa henkilötyövuosina mitattuna keskimäärin 298 (297). Vuoden lopussa henkilöstön määrä oli 302 (297), joista vakituudessa työsuhteessa oli 281 (278). Henkilöstön keski-ikä oli vuoden lopussa 47 vuotta.

Turku Energia on määritellyt yhteiskuntavastuupolitiikassaan kaksi toimintansa kannalta keskeistä ydinvastuuta, joihin jatkossa erityisesti panostetaan. Kutsumme näitä nimillä Vastuu asiakkaillemme ja Luotettavasti turkulainen.

Turku Energia haluaa olla selvillä asiakkaidensa mielipiteistä. Oma menestyksemme on sidottu asiakkaidemme luottamukseen ja yhteistyöhön heidän kanssaan. Yhtiö teki vuoden aikana neljä asiakastyytyväisyyskyselyä omille asiakkaille sekä osallistui valtakunnalliseen yrityskuvatutkimukseen. Kyselyjen tulokset ohjaavat toimintamme kehittämistä. Turku Energian toimintaan kävi tutustumassa viime vuoden aikana noin 500 koululaista tai opiskelijaa, Orikedon lämpökeskuksella kävi satoja vierailijoita.

JOHTO

Turku Energian hallitus jatkoi kolmatta vuottaan samassa kokoonpanossa puheenjohtajan vaihdosta lukuun ottamatta. Hallituksen puheenjohtajana toimi Olli A. Manni 23.1.2003 saakka, jonka jälkeen puheenjohtajana on toiminut Pekka Ruola.

Turku Energian toimitusjohtajana toimi diplomi-insinööri Risto Vaittinen. Yhtiön toimintaa ohjaa vahvistetun strategian mukaisesti hänen johdollaan johtoryhmä, johon kuuluvat liiketoimintojen ja hallintopalvelut-yksikön johtajat sekä henkilöstön edustaja.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Sähkön ja lämmön kysynnän odotetaan kasvavan maltillisesti vuoden 2004 aikana. Sähkön keskimääräisen pörssihinnan odotetaan laskevan ja vastaavasti sähkönmyynti-liiketoiminnan liikevaihdon pienenevän ja myös tuloksen jonkin verran pienenevän. Konsernin tuloksen arvioidaan kuitenkin vuonna 2004 säilyvän edelleen hyvällä tasolla.

KONSERNIN JA EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

1.1.2003–31.12.2003

EURO	KONSERNI 2003	Konserni 2002	EMOYHTIÖ 2003	Emoyhtiö 2002
Liikevaihto	128 468 088	120 615 917	126 134 559	118 550 994
Liiketoiminnan muut tuotot	234 410	193 909	211 636	205 086
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	65 431 970	64 953 991	64 652 521	64 513 118
Varastojen muutos	-714 087	-1 689 778	-714 087	-1 689 778
Ulkopuoliset palvelut	1 647 597	1 440 372	1 146 201	869 072
Henkilöstökulut	11 481 255	10 755 627	11 405 513	10 676 323
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	16 031 708	15 801 922	15 558 161	15 323 948
Konsernireservin vähennys	-428			
Liiketoiminnan muut kulut	7 180 880	6 927 865	7 110 372	6 774 554
Liikevoitto	26 215 429	19 240 271	25 759 339	18 909 289
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	-298 249	2 340		
Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	13 196	48 314	70 986	86 591
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	898 454	1 266 706	898 454	1 263 233
Muut korko- ja rahoitustuotot	1 392 794	1 731 471	1 383 855	1 723 018
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-403 845	776 305	-397 652	768 860
Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista	-5 165	340 942	-5 165	340 942
Korkokulut ja muut rahoituskulut	5 053 617	5 288 960	4 906 331	5 102 929
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	23 577 016	15 882 895	23 609 121	15 769 400
Poistoeron muutos			-149 209	-1 777 408
Tuloverot			6 624 144	4 290 906
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	6 640 557	4 314 821		
Laskennalliset verot	83 871	547 348		
Tilikauden voitto ennen vähemmistöosuutta	16 852 588	11 020 726		
Vähemmistön osuus	75 061	54 569		
Tilikauden voitto	16 777 528	10 966 157	16 835 768	9 701 086

KONSERNIN JA EMOYHTIÖN TASE

31.12.2003

EURO	KONSERNI 2003	Konserni 2002	EMOYHTIÖ 2003	Emoyhtiö 2002
Vastaavaa				
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	258 840	302 615	256 601	300 376
Liikearvo	891 396	1 782 792	891 396	1 782 792
Muut pitkävaikutteiset menot	361 228	424 858	277 819	320 591
Aineelliset hyödykkeet				
Maa-alueet ja tontit	398 902	10 026	388 877	
Rakennukset ja rakennelmat	9 929 231	10 347 927	9 929 231	10 347 927
Verkostot	101 460 620	107 790 625	98 364 446	104 462 420
Tuotannolliset koneet ja laitteet	20 109 463	20 543 833	17 942 288	17 687 924
Koneet ja kalusto	2 408 978	2 068 068	2 408 978	2 042 769
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	9 142 135	4 126 919	9 142 135	4 126 919
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	1 682 428	1 682 000	2 391 989	3 162 933
Osuudet omistusyhteisyrityksissä	13 565 333	215 475	14 218 930	214 440
Muut osakkeet tai osuudet	20 610 692	19 651 362	20 541 278	19 588 141
Muut saamiset	1 623		1 623	
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	1 079 750	1 793 837	1 079 750	1 793 837
Saamiset				
Lyhytaikaiset				
Myyntisaamiset	15 321 068	15 601 288	15 146 293	15 383 271
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	4 917 662	4 319 026	4 559 342	3 856 427
Lainasaamiset	354			
Siirtosaamiset	2 353 975	2 705 770	2 245 772	2 582 329
Rahoitusarvopaperit	8 253 667	12 266 601	8 253 667	12 266 601
Rahat ja pankkisaamiset	3 690 789	9 355 246	3 210 398	8 973 493
	216 438 138	214 988 267	211 250 814	208 893 189
Vastattavaa				
Oma pääoma				
Osakepääoma	25 228 189	25 228 189	25 228 189	25 228 189
Edellisten tilikausien voitto	38 516 472	34 506 698	7 482 760	4 381 674
Tilikauden voitto	16 777 528	10 966 157	16 835 768	9 701 086
Vähemmistöosuudet	684 204	677 348		
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero			44 093 278	43 944 069
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahalaitoksille	2 687 428	4 301 287		
Velat saman konsernin yrityksille	76 956 897	84 325 420	76 956 897	84 624 844
Laskennallinen verovelka	12 963 486	12 879 615		
Muut velat	14 915 892	13 277 617	14 784 631	12 653 570
Lyhytaikainen				
Lainat rahalaitoksille	1 337 859	117 732		
Saadut ennakot	27 956	98 356		
Ostovelat	9 669 236	14 249 056	9 259 087	14 055 560
Velat saman konsernin yrityksille	7 633 288	7 925 904	7 626 085	7 925 904
Muut velat	2 659 797	1 159 965	2 639 355	1 149 493
Siirtovelat	6 379 906	5 274 925	6 344 764	5 228 799
	216 438 138	214 988 267	211 250 814	208 893 189

KONSERNIN JA EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

1 000 EURO	KONSERNI 2003	Konserni 2002	EMOYHTIÖ 2003	Emoyhtiö 2002
Liiketoiminta				
Tulorahoitus				
Liikevoitto	26 215	19 240	25 759	18 909
Oikaisut liikevoittoon	16 031	15 802	15 558	15 324
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 749	-2 250	-2 553	-2 030
Verot	-6 724	-4 862	-6 624	-4 291
	32 773	27 930	32 140	27 912
Käyttöpääoman muutos				
Vaihto-omaisuuden muutos	714	1 690	714	1 690
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos	33	3 034	-129	3 122
Korottomien lyhytaikaisten velkojen muutos	-2 338	4 753	-2 790	5 093
	-1 591	9 477	-2 205	9 905
Liiketoiminnan kassavirta	31 182	37 407	29 935	37 817
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit ¹⁾	28 110	14 798	27 907	14 168
Käyttöomaisuuden myyntitulot	-53	-28	-28	-28
	28 057	14 770	27 879	14 141
Kassavirta ennen rahoitusta	3 125	22 637	2 056	23 676
Rahoitus				
Liittymismaksut	1 638	2 291	2 131	1 848
Pitkäaikaisten velkojen vähennys	-8 982	-6 152	-7 369	-7 369
Lyhytaikaisten velkojen muutos	1 220	-790		
Osingonjako	-6 684	-2 045	-6 600	-2 018
	-12 808	-6 696	-11 837	-7 539
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos	-9 683	15 940	-9 781	16 137
Taseen mukainen likvidien varojen muutos	-9 683	15 940	-9 781	16 137
¹⁾ Käyttöomaisuusinvestoinnit muodostuvat seuraavista luvuista:				
Varsinaiset investoinnit	13 548	10 714	14 116	10 391
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	14 562	4 173	13 791	3 867
Käyttöomaisuustarvikevarastojen muutos		-89		-89
	28 110	14 798	27 907	14 168

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhtiö Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab ja tytäryhtiöt Evanes Oy ja Turun Seudun Kaukolämpö Oy, josta Turku Energia hankki tilikauden aikana lisää 10 % omistaen nyt 60,75 % osakekannasta. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty myös tuloslaskelma ajalta 1.1.–31.8.2003 Biolaakson Huolto Oy:stä, joka fuusioitiin emoyhtiöön. Turun Seudun Maakaasu ja Energiantuotanto Oy, josta Turku Energia omistaa 42,5 %, on yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuusyhtiönä. Samoin osakkuusyhtiönä on yhdistelty Svartisen Holding AS, jonka osakepääomasta Turku Energia hankki 34,74 % tilikauden lopussa. Osakkuusyhtiöt on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä.

Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Konsernin sisäiset liiketapahtumat sekä sisäiset velat ja saamiset on eliminoitu. Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta ja tuloksesta sekä esitetty omana eränään.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat kirjataan kuukauden keskikurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Liiketapahtumien kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan.

Muuntoero on kirjattu vapaaseen omaan pääomaan.

KÄYTTÖOMAISUUS

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen välittömään hankintamenuun. Käyttöomaisuusvarastot on aktivoitu taseeseen keskimääräiseen hankintahintaan tai sitä alempaan jälleenhankintahintaan. Suunnitelman mukaiset poistot on tehty tasapoistoina käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus on arvostettu keskimääräiseen hankintahintaan tai alempaan jälleenhankintahintaan.

VÄLITTÖMÄT VEROT

Verot on laskettu suoriteperusteisesti. Kertynyt poistoero on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmassa laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

EURO	KONSERNI 31.12.2003	Konserni 31.12.2002	EMOYHTIÖ 31.12.2003	Emoyhtiö 31.12.2002
Liikevaihto				
Sähkön myynti	40 773 723	33 253 852	40 868 678	33 518 908
Sähkön siirto	28 684 154	27 772 452	28 784 460	27 772 452
Lämmön myynti	53 108 404	53 928 408	52 945 983	53 838 740
Höyrin myynti	2 184 281	2 069 035	152 929	119 409
Katuvaloverkkopalvelut	1 551 126	1 525 470	1 551 126	1 525 470
Muut myyntitulot	2 166 399	2 066 699	1 831 383	1 776 014
Yhteensä	128 468 088	120 615 917	126 134 559	118 550 994
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet				
Ostot tilikauden aikana	65 431 970	64 953 991	64 652 521	64 513 118
Varaston muutos	714 087	1 689 778	714 087	1 689 778
	66 146 057	66 643 769	65 366 608	66 202 896
Ulkopuoliset palvelut	1 647 597	1 440 372	1 146 201	869 072
Yhteensä	67 793 654	68 084 141	66 512 809	67 071 968
Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin				
	299	298	298	297
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	9 382 375	8 914 817	9 326 344	8 855 707
Eläkekulut	1 952 822	1 740 709	1 937 099	1 724 381
Muut henkilösivukulut	962 157	925 974	958 169	922 108
Aktivoitavat palkat	-816 099	-825 873	-816 099	-825 873
Yhteensä	11 481 255	10 755 627	11 405 513	10 676 323
Johdon ja hallituksen palkat ja palkkiot	177 224	174 839	131 821	121 828
Hallituksen ja toimitusjohtajan eläkesitoumukset				
Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60-62 vuotta. Konserniin kuuluvan yhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60 vuotta.				
Poistot ja arvonalentumiset				
Poistot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	16 031 708	15 801 922	15 558 161	15 323 948
Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuus-hyödykkeiden taloudellisen käyttöajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Suunnitelman mukaiset poistot ovat seuraavat:				
Aineettomat hyödykkeet		5-10 v.		
Rakennukset ja rakennelmat		20-40 v.		
Tuotannolliset koneet ja laitteet		20-25 v.		
Verkosto		12-30 v.		
Koneet ja laitteet		5-10 v.		
Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	13 196	48 314	70 986	86 591
Osinkotuotot	192 200	27 195	192 200	23 721
Muut korkotuotot	706 254	1 239 512	706 254	1 239 512
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	898 454	1 266 706	898 454	1 263 233
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Muilta	1 392 794	1 731 471	1 383 855	1 723 018
Rahoitustuotot yhteensä	2 304 443	3 046 491	2 353 295	3 072 842

EURO	KONSERNI 31.12.2003	Konserni 31.12.2002	EMOYHTIÖ 31.12.2003	Emoyhtiö 31.12.2002
Sijoitusten arvonalentumiset				
Pitkäaikaisten sijoitusten arvonalennukset	-403 845	776 305	-397 652	768 860
Vaihtuvien vastaavien arvonalentumiset	-5 165	340 942	-5 165	340 942
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille	4 518 587	4 898 465	4 518 587	4 898 465
Muille	535 030	390 494	387 744	204 463
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	4 644 607	6 406 206	4 503 513	6 212 730
Tilinpäätössiirrot				
Suunnitelman mukaisten ja tilinpäätöksessä tehtyjen poistojen erotus			149 209	1 777 408
Kertyneestä poistoerosta omaan pääomaan merkitty osuus	31 738 189	31 532 850		
Tuloverot				
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	6 640 557	4 314 821	6 624 144	4 290 906
Laskennallisen verovelan muutos	83 871	547 348		
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	1 252 814	1 148 323	1 250 575	1 146 085
Lisäykset 1.1.—31.12.	91 407	104 490	91 407	104 490
Hankintameno 31.12.	1 344 221	1 252 814	1 341 982	1 250 575
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	950 198	775 973	950 198	775 973
Suunnitelmapoistot 1.1.—31.12.	135 182	174 226	135 182	174 226
Kirjanpitoarvo 31.12.	258 840	302 615	256 601	300 376
Kertynyt poistoero 1.1.			27 935	17 572
Poistoeron lisäys			9 066	10 363
Kertynyt poistoero 31.12.			37 000	27 935
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	8 913 960	8 913 960	8 913 960	8 913 960
Lisäykset 1.1.—31.12.				
Hankintameno 31.12.	8 913 960	8 913 960	8 913 960	8 913 960
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	7 131 168	6 239 772	7 131 168	6 239 772
Suunnitelmapoistot 1.1.—31.12.	891 396	891 396	891 396	891 396
Kirjanpitoarvo 31.12.	891 396	1 782 792	891 396	1 782 792
Konserniliikearvo				
Hankintameno 1.1.				
Lisäykset 1.1.—31.12.		26 969		
Suunnitelmapoistot 1.1.—31.12.		26 969		
Hankintameno 31.12.				

EURO	KONSERNI 31.12.2003	Konserni 31.12.2002	EMOYHTIÖ 31.12.2003	Emoyhtiö 31.12.2002
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	548 073	272 385	392 566	116 878
Lisäykset 1.1.—31.12.	4 634	275 688	4 634	275 688
Hankintameno 31.12.	552 707	548 073	397 200	392 566
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	123 214	67 324	71 975	36 943
Suunnitelmapoistot 1.1.—31.12.	68 264	55 890	47 406	35 032
Kirjanpitoarvo 31.12.	361 228	424 858	277 819	320 591
Kertynyt poistoero 1.1.			22 588	6 373
Poistoeron lisäys			460	16 215
Kertynyt poistoero 31.12.			23 048	22 588
Maa-alueet				
Hankintameno 1.1.	10 026	10 026		
Lisäykset 1.1.—31.12.	388 877		388 877	
Hankintameno 31.12.	398 902	10 026	388 877	
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	13 468 860	12 997 349	13 468 860	12 997 349
Lisäykset 1.1.—31.12.	1 708	471 511	1 708	471 511
Hankintameno 31.12.	13 470 569	13 468 860	13 470 569	13 468 860
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	3 120 934	2 709 805	3 120 934	2 709 805
Suunnitelmapoistot 1.1.—31.12.	420 404	411 128	420 404	411 128
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 929 231	10 347 927	9 929 231	10 347 927
Kertynyt poistoero 1.1.			796 034	503 557
Poistoeron lisäys			234 588	292 476
Kertynyt poistoero 31.12.			1 030 622	796 034
Tuotannolliset koneet ja laitteet				
Hankintameno 1.1.	41 004 149	37 710 594	37 427 435	34 857 709
Lisäykset 1.1.—31.12.	1 809 171	3 351 395	2 233 350	2 627 566
Avustukset 1.1.—31.12.		-57 840		-57 840
Hankintameno 31.12.	42 813 320	41 004 149	39 660 785	37 427 435
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	20 460 315	18 267 597	19 739 511	17 781 312
Suunnitelmapoistot 1.1.—31.12.	2 243 541	2 192 718	1 978 986	1 958 199
Kirjanpitoarvo 31.12.	20 109 463	20 543 833	17 942 288	17 687 924
Kertynyt poistoero 1.1.			6 861 668	5 211 115
Poistoeron lisäys			1 285 915	1 650 553
Kertynyt poistoero 31.12.			8 147 583	6 861 668
Verkostot				
Hankintameno 1.1.	191 931 618	185 799 577	188 205 652	182 134 569
Lisäykset 1.1.—31.12.	5 196 323	6 142 072	5 240 221	6 081 114
Vähennykset 1.1.—31.12.	25 316	10 031	25 316	10 031
Hankintameno 31.12.	197 102 625	191 931 618	193 420 557	188 205 652
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	84 140 993	72 755 040	83 743 232	72 542 641
Suunnitelmapoistot 1.1.—31.12.	11 501 012	11 385 953	11 312 878	11 200 591
Kirjanpitoarvo 31.12.	101 460 620	107 790 625	98 364 446	104 462 418
Kertynyt poistoero 1.1.			36 327 682	36 578 042
Poistoeron vähennys			-1 427 092	- 250 360
Kertynyt poistoero 31.12.			34 900 590	36 327 682

EURO	KONSERNI 31.12.2003	Konserni 31.12.2002	EMOYHTIÖ 31.12.2003	Emoyhtiö 31.12.2002
Koneet ja laitteet				
Hankintameno 1.1.	6 473 016	5 412 121	6 424 136	5 363 241
Lisäykset 1.1.—31.12.	1 140 576	1 078 540	1 140 576	1 078 540
Vähennykset 1.1.—31.12.	27 758	17 646	2 459	17 646
Hankintameno 31.12.	7 585 835	6 473 016	7 562 253	6 424 136
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	4 404 948	3 741 306	4 381 366	3 727 991
Suunnitelmapoistot 1.1.—31.12.	771 908	663 642	771 908	653 376
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 408 979	2 068 068	2 408 979	2 042 769
Kertynyt poistoero 1.1.			-91 838	- 149 998
Poistoeron lisäys			46 273	58 160
Kertynyt poistoero 31.12.			-45 564	-91 838
Sijoitukset				
Hankintameno 1.1.	16 119 466	16 851 266	16 055 210	16 781 904
Muutos 1.1.—31.12.	959 330	- 731 800	953 137	- 726 695
Hankintameno 31.12.	17 078 797	16 119 466	17 008 347	16 055 210
Muut osakkeet				
Hankintameno 1.1.	3 531 896	33 638	3 532 931	33 638
Lisäykset 1.1.—31.12.		3 498 258		3 499 294
Hankintameno 31.12.	3 531 896	3 531 896	3 532 931	3 532 931
Osakkeet konserniyritykset				
Hankintameno 1.1.	1 682 000	1 682 000	3 162 933	2 837 813
Lisäykset 1.1.—31.12.	428		34 176	325 120
Vähennykset 1.1.—31.12.			805 120	
Hankintameno 31.12.	1 682 428	1 682 000	2 391 989	3 162 933
Osuudet omistusyhteisyritykset				
Hankintameno 1.1.	215 475	214 440	214 440	214 440
Lisäykset 1.1.—31.12.	13 706 240	1 035	14 004 490	
Kurssiero 1.1.—31.12.	-356 382			
Hankintameno 31.12.	13 565 333	215 475	14 218 930	214 440
Muut saamiset				
Lisäykset 1.1.—31.12.	1 623		1 623	
Hankintameno 31.12.	1 623		1 623	
Konserniyritykset				
Evanes Oy				
Omistusosuus	60 %	60 %	60 %	60 %
Kotipaikka	Turku	Turku	Turku	Turku
Turun Seudun Kaukolämpö Oy				
Omistusosuus	60,75 %	50,75 %	60,75 %	50,75 %
Kotipaikka	Turku	Turku	Turku	Turku
Biolaakson Huolto Oy				
Omistusosuus		100 %		100 %
Kotipaikka		Turku		Turku
Turku Science Park Oy				
Omistusosuus	6,33 %	6,33 %	6,33 %	6,33 %
Kotipaikka	Turku	Turku	Turku	Turku
Turun Seudun Maakaasu ja Energiantuotanto Oy				
Omistusosuus	42,5 %	42,5 %	42,5 %	42,5 %
Kotipaikka	Turku	Turku	Turku	Turku
Svartisen Holding AS				
Omistusosuus	34,74 %		34,74 %	
Kotipaikka	Oslo, Norja		Oslo, Norja	

EURO	KONSERNI 31.12.2003	Konserni 31.12.2002	EMOYHTIÖ 31.12.2003	Emoyhtiö 31.12.2002
Saamisten erittely				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	15 321 068	15 601 288	15 146 293	15 383 271
Saamiset samaan konserniin kuuluilta yrityksiltä				
Myyntisaamiset	4 917 662	4 319 026	4 559 342	3 856 427
Lainasaamiset	354			
Siirtosaamiset	2 353 975	2 705 770	2 245 772	2 582 329
Yhteensä	7 271 992	7 024 796	21 951 407	21 822 026
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
Korkosaamiset	1 302 112	1 436 455	1 302 112	1 436 455
Verosaatavat	236 563	704 368	235 887	500 782
Rahoitusomaisuus sisältää konsernitilisaamisia Turun kaupungilta				
Pankkitilin saldo	542 090	3 181 070	542 090	3 181 070
Oma pääoma				
Osakepääoma 1.1.2003	25 228 189	25 228 189	25 228 189	25 228 189
Voitto edellisiltä tilikaudelta 1.1.2003	45 472 854	36 524 953	14 082 760	6 399 929
Osingonjako	6 600 000	2 018 255	6 600 000	2 018 255
Voitto edellisiltä tilikaudelta 31.12.2003	38 872 854	34 506 698	7 482 760	4 381 674
Muuntoero	-356 382			
Tilikauden voitto	16 777 528	10 966 157	16 835 768	9 701 086
Oma pääoma yhteensä	80 522 189	70 701 044	49 546 717	39 310 949
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.2003				
Voitto edellisiltä tilikaudelta	38 872 854	34 506 698	7 482 760	4 381 674
Muuntoero	-356 382			
Tilikauden voitto	16 777 528	10 966 157	16 835 768	9 701 086
Kertyneestä poistoerosta omaan pääoman merkitty osuus	31 738 189	31 532 850		
Yhteensä	23 555 811	13 940 004	24 318 528	14 082 760
Laskennallinen verovelka				
Laskennallinen verovelka tilinpäätössiirroista	12 963 486	12 879 615		
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahalaitoksilta	2 687 428	4 301 287		
Velat saman konsernin yrityksille				
Muut velat	76 956 897	84 325 420	76 956 897	84 325 420
Liittymismaksut				299 424
Yhteensä	76 956 897	84 325 420	76 956 897	84 624 844
Laskennalliset verot	12 963 486	12 879 615		
Muut velat (liittymismaksut)	14 915 892	13 277 617	14 784 631	12 653 570
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	107 523 702	114 783 938	91 741 529	97 278 414

EURO	KONSERNI 31.12.2003	Konserni 31.12.2002	EMOYHTIÖ 31.12.2003	Emoyhtiö 31.12.2002
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Velat saman konsernin yrityksille	17 397 094	34 794 187	17 397 094	34 794 187
Velat rahalaitoksille	1 329 310	1 329 310		
Yhteensä	18 726 404	36 123 497	17 397 094	34 794 187
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Lainat rahalaitoksilta	1 337 859	117 732		
Saadut ennakot	27 956	98 356		
Ostovelat	9 669 236	14 249 056	9 259 087	14 055 560
Yhteensä	11 035 051	14 465 143	9 259 087	14 055 560
Velat saman konsernin yrityksille				
Ostovelat	264 765	557 381	257 562	557 381
Muut velat	7 368 523	7 368 523	7 368 523	7 368 523
Yhteensä	7 633 288	7 925 904	7 626 085	7 925 904
Muut velat	2 659 797	1 159 965	2 639 355	1 149 493
Siirtovelat	6 379 906	5 274 925	6 344 764	5 228 799
Yhteensä	9 039 703	6 434 890	8 984 119	6 378 292
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	27 708 042	28 825 937	25 869 290	28 359 756
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Lomapalkat	2 239 099	2 079 892	2 233 969	2 075 642
Tulospalkat	287 489	315 597	287 489	315 597
Verojaksotus 2003	2 881 481	2 302 275	2 881 481	2 294 632
Annetut vakuudet				
Takaukset osakkuusyhtiöiden puolesta				
Svartisen Holding AS	57 858 834		57 858 834	
Muut	500 000	500 000		
Takaukset muiden puolesta	1 112 632	168 188	1 112 632	168 188
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Pantatut arvopaperit				
Sähköjohdannaisten kaupankäyntiin annettu vakuus	9 501 075	9 336 961	9 501 075	9 336 961
Muut	389 528		389 528	
Velat, joiden vakuudeksi annettu yritysikiinnityksiä				
Annetut yritysikiinnitykset	4 671 061	4 671 061		
Rahalaitoslainat	4 078 208	4 419 018		
Muut vastuut				
Emoyhtiö				
Vuosina 1985–1994 emoyhtiö on saanut taseeseen sisältymättömiä sähköliittymismaksuja 5 720 390,13 euroa ja lämpöliittymismaksuja 11 333 056,33 euroa. Näihin eriin sisältyy takaisinmaksuvelvollisuus, jonka toteutuminen on epätodennäköistä.				
Johdannaissopimukset	Kohde-etuuden arvo milj.euroa	Käypä arvo milj.euroa	Tulouttamatta milj.euroa	
Valuuttajohdannaiset				
Valuuttatermiinit	23,8	-0,8	-0,8	
Ostetut valuuttaoptiot	0,4	0,0	0,0	
Asetetut valuuttaoptiot	0,2	0,0	0,0	
Sähköjohdannaiset				
Myyntisopimukset	0,2	0,0	0,0	
Ostosopimukset	42,0	5,9	5,9	

KONSERNIN AVAINLUVUT VIISI VUOTTA

milj. euro	2003	2002	2001	2000	1999
Liikevaihto	128,5	120,6	112,8	97,9	102,2
Liikevoitto	26,2	19,2	12,6	13,0	17,9
prosentteina liikevaihdosta %	20,4	16,0	10,7	13,3	17,5
Voitto ennen veroja	23,6	15,9	8,0	10,4	8,1
prosentteina liikevaihdosta %	18,4	13,2	7,1	10,6	8,0
Tilikauden tulos	16,8	11,0	5,4	7,3	5,7
prosentteina liikevaihdosta %	13,1	9,1	4,8	7,4	5,6
Bruttoinvestoinnit	13,5	10,7	14,2	19,4	9,9
prosentteina liikevaihdosta %	10,5	8,9	12,6	19,8	9,7
Pysyvät vastaavat	176,8	141,1	171,4	174,2	168,4
Vaihto-omaisuus	1,1	1,8	3,5	2,7	2,1
Saamiset	22,6	22,6	25,7	22,9	24,2
Rahat ja pankkisaamiset	12,0	21,6	5,7	6,9	5,2
Oma pääoma	80,5	70,7	61,8	58,4	52,1
Taseen loppusumma	216,4	215,0	206,2	206,7	199,9
Oman pääoman tuotto-% ROE %	22,1	16,4	8,9	13,2	11,8
Sijoitetun pääoman tuotto-% ROI %	16,8	12,6	8,1	9,6	11,3
Gearing %	80,9	76,8	129,3	153,8	171,3
Omavaraisuusaste %	37,5	33,2	30,4	28,7	26,3
Osinko yhteensä	6,6	2,0	2,0	1,0	
Henkilöstö keskimäärin	299	298	302	305,0	306

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\% (ROI)} = \frac{\text{Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskim. vuoden aikana)}} \times 100$$

$$\text{Oman pääoman tuotto-\% (ROE)} = \frac{\text{Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja} - \text{verot}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus (keskim. vuoden aikana)}} \times 100$$

$$\text{Omavaraisuusaste-\%} = \frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

$$\text{Gearing-\%}^{(1)} = \frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}} \times 100$$

⁽¹⁾ Tunnuslukua laskettaessa on otettu mukaan pysyvien vastaavien sijoituksia

SÄHKÖN MYYNNIN TULOSLASKELMA

1.1.2003–31.12.2003

EURO	2003	2002
Liikevaihto	43 571 158	35 688 100
Liiketoiminnan muut tuotot	16	
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	32 274 183	31 785 264
Ulko puoliset palvelut	12 092	4 203
Henkilöstökulut	830 959	733 938
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	413 528	465 617
Liiketoiminnan muut kulut	1 922 906	1 850 573
Liikevoitto	8 117 507	848 505
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot	761 524	871 285
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-130 132	219 499
Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista	-1 690	97 334
Korkokulut ja muut rahoituskulut	417 961	122 359
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	8 592 892	1 280 598
Poistoeron muutos	-54 995	-155 293
Tuloverot	2 507 887	354 566
Tilikauden voitto	6 030 011	770 739

VERKKOTOIMINNAN TULOSLASKELMA

1.1.2003–31.12.2003

EURO	2003	2002
Liikevaihto	29 888 493	28 769 302
Liiketoiminnan muut tuotot	131 045	129 633
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	6 214 346	6 344 582
Ulkopuoliset palvelut	1 832 790	2 003 059
Henkilöstökulut	3 392 801	3 482 062
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	8 550 454	8 422 668
Liiketoiminnan muut kulut	3 148 491	3 003 827
Liikevoitto	6 880 656	5 642 738
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot	552 308	737 808
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-93 197	185 031
Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista	-1 211	82 050
Korkokulut ja muut rahoituskulut	2 609 841	2 720 727
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	4 917 530	3 392 738
Poistoeron muutos	-31 472	-382 362
Tuloverot	1 435 211	873 009
Tilikauden voitto	3 450 847	2 137 368

VERKKOTOIMINNAN TASE

31.12.2003

EURO	2003	2002
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	67 913	108 135
Liiketarvike	205 021	410 042
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	3 226 446	3 385 266
Verkostot	54 267 502	59 091 686
Tuotannolliset koneet ja laitteet	173 630	217 034
Koneet ja kalusto	281 825	304 563
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 474 373	1 630 358
Sijoitukset		
Muut osakkeet tai osuudet	4 814 195	4 714 006
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	3 792 847	3 653 093
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	1 082 196	690 920
Siirtosaamiset	526 334	621 453
Rahoitusarvopaperit	1 934 386	2 952 032
Rahat ja pankkisaamiset	752 411	2 159 526
	74 599 080	79 938 115
Vastattavaa		
Oma pääoma		
Osakepääoma	11 145 814	11 145 814
Edellisten tilikausien voitto	1 781 677	1 215 797
Tilikauden voitto	3 450 847	2 137 368
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistoero	3 123 009	3 091 537
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Velat saman konsernin yrityksille	43 592 582	51 382 432
Muut velat	6 472 817	5 793 961
Lyhytaikainen		
Ostovelat	1 113 493	1 778 263
Velat saman konsernin yrityksille	1 799 351	1 814 677
Muut velat	618 577	276 633
Siirtovelat	1 500 913	1 301 633
	74 599 080	79 938 115

ERIYTETTYJEN TILINPÄÄTÖSTEN LISÄTIEDOT

YHTEISTEN KULUJEN JA TASE-ERIEN JAKOPERUSTEET

Eriytettyjen tuloslaskelmien kulut on jaettu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Jakoperusteena on käytetty mm. eriytettyjen toimintojen liikevaihtoja, henkilökunnan lukumääriä tai kiinteistöjen neliömääriä.

Taseen erät on kohdistettu verkkotoiminnalle käyttöomaisuuskirjanpidon tai kirjanpidon lukujen mukaan tai muuten aiheuttamisperiaatetta noudattaen.

SUUNNITELMANMUKAISET POISTOT

Erillislaskelmien poistot on laskettu yhtiön poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma on esitetty liitetiedoissa.

YHTEISTUOTANTO

Oma sähköntuotanto on huomioitu sähkönmyynnin tuloslaskelmassa siten, että ostohinnan laskentaperusteina on käytetty voimalaitoksen tuotantokustannuksia ja käyttökuukausille terminoidun sähkönhankinnan keskihintaa. Linnankadun voimalaitoksen kaasuturbiini on voimalaitoksen käyttöomaisuutta.

TUNNUSLUVUT

Verkkotoiminnan henkilökunnan lukumäärä on tilikauden 2003 aikana ollut keskimäärin 79 henkilöä. Henkilöstökuluihin sisältyy lisäksi 11 asiakasneuvojan palkkakulut. Myös urakointipalvelut-yksikössä keskimäärin 35 henkilöä on kokopäivätoimisesti työskennellyt sähköverkkotoiminnalle.

Verkkotoiminnan sijoitetun pääoman tuotto oli 10,2 %.

VERKKOTOIMINNAN INVESTOINNIT EURO	2003	2002
Aineettomat hyödykkeet	17 477,11	14 895,06
Sähköasemarakennukset	0,00	30 754,28
Verkostot	2 394 644,07	2 626 940,56
Koneet ja laitteet	132 657,12	73 431,77
Keskeneräinen käyttöomaisuus	2 544 324,26	1 236 172,43
Yhteensä	5 089 102,56	3 982 194,10

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Turun kaupunki omistaa Turku Energian koko osakekannan.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 447,00 euroa/osake (440 euroa/osake) eli yhteensä 6 705 000,00 euroa (6,6 milj. euroa) ja loppuosa 10 130 767,84 euroa siirretään voittovarojen tilille.

Turussa 4. maaliskuuta 2004

Pekka Ruola	Jarmo Rosenlöf
Pekka Aaltonen	Sirkka-Liisa Kavén
Leena Koikkalainen	Helena Metso
Katriina Mäkinen	Jaakko Paatero
Seppo Palm	Risto Vaittinen, toimitusjohtaja

TILINTARKASTUSKERTOMUS

OY TURKU ENERGIA – ÅBO ENERGI AB:N OSAKKEENOMISTAJILLE

Olemme tarkastaneet Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2003. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolaisten ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Olemme tutustuneet tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettyihin eriytettyjen toimintojen tuloslaskelma-, tase- ja lisätietoihin. Lausuntonamme esitämme, että ne on laadittu sähkömarkkinalain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti.

Turussa 9. maaliskuuta 2004

Petri Palmroth KHT	Tomi Moisio KHT
-----------------------	--------------------

KONSERNIHALLINTO

TURUN KAUPUNGIN KONSERNIOHJEET

Turku Energia on Turun kaupungin kokonaan omistama yksityinen osakeyhtiö. Turun kaupunki ohjaa kaupunkikonsernin tytäryhteisöjä kaupunginhallituksen päättämien konserniohjeiden avulla. Turun kaupungin konserniohjeet on Turku Energian yhtiökokouspäätöksellä hyväksytty Turku Energiassa noudatettaviksi. Konserniohjeet sisältävät Turun kaupunkikonsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyviä määräyksiä ja ohjeita liittyen rahoitukseen, riskienhallintaan, henkilöstöön, konsernitason valvontaan ja tilintarkastukseen.

KONSERNIRAKENNE

Turku Energia –konsernin hallinnosta ja toiminnasta vastaavat emoyhtiö Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab:n toimitukset, jotka ovat yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja. Toimitusjohtajan apuna on johtoryhmä. Tytäryhtiöiden toiminnasta vastaa kunkin yhtiön oma hallitus, joka koostuu konsernin toimitusjohtajasta ja muista konsernin johtohenkilöistä. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat raportoivat konsernin toimitusjohtajalle.

Toiminnallinen organisaatio koostuu viidestä liiketoiminnasta: kaukolämpö, sähkönyynti, sähköverkot, tuotantopalvelut ja urakointipalvelut, jotka vastaavat asiakkuuksista ja myynnistä. Yhteiset toiminnot on koottu hallintopalvelut-yksikköön.

YHTIÖKOKOUS JA SEN TEHTÄVÄT

Yhtiökokous valitsee yhtiön hallituksen kolmeksi vuodeksi, hyväksyy tilinpäätöksen ja myöntää hallitukselle ja toimitusjohtajalle vastuuvapauden.

HALLITUS JA SEN TEHTÄVÄT

Turku Energian hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään yhdeksän jäsentä. Hallitukseen kuuluu nyt yhdeksän jäsentä. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Yhden hallituksen jäsenen varahenkilöineen nimeää yhtiön henkilöstö. Hallituksen toimintaa johtaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja, jotka hallitus valitsee keskuudestaan.

Hallitus huolehtii osakeyhtiölain mukaisesti yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus nimittää toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa.

Turku Energian hallitus on erikseen täsmentänyt hallituksen, toimitusjohtajan, johtoryhmän ja yksiköiden johdon roolit

ja tehtävät. Hallitus johtaa yhtiötä päättämällä yhtiön strategisista painopisteistä sekä hyväksymällä yrityksen kokonaistavoitteet, sisäiset kehittämistavoitteet, vuosisuunnitelmat, investointiohjelmat ja suuret investointipäätökset. Hallitus vahvistaa myös yhtiön liiketoimintatasoisen organisaatiotavoitteen.

Hallitus kokoontui vuoden 2003 aikana 14 kertaa.

TOIMITUSJOHTAJA JA HÄNEN TEHTÄVÄNSÄ

Toimitusjohtajalle kuuluu osakeyhtiölain mukainen vastuu yhtiön johtamisesta ja juoksevasta hallinnosta. Toimitusjohtaja vastaa yhtiön kokonaisjohtamisesta, strategisesta suunnittelusta ja toimintaorganisaation täsmentämisestä ja keskeisimmistä henkilöstövalinnoista, muun muassa johtoryhmän kokoonpanosta. Toimitusjohtaja huolehtii päivittäisjohtamisesta, tekee resurssintäpäätökset ja vastaa yrityksen kokonaistuloksesta.

JOHTORYHMÄ

Johtoryhmä on toimitusjohtajaa avustava työryhmä. Johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtajan lisäksi, liiketoimintojen johtajat, hallintopalvelut-yksikön johtaja sekä henkilöstön edustaja. Johtoryhmä täsmentää strategiasuunnitelman vuosittain ja laatii vuosittaisen toimintasuunnitelman. Johtoryhmä koordinoi liiketoimintojen, ryhmien ja organisaation jäsenten tavoitteet, kehittämistoiminnan päämäärät, toiminnan suunnittelua ja päivittäisjohtamista.

Johtoryhmä kokoontui vuoden aikana yhteensä 40 kertaa.

VALVONTAJÄRJESTELMÄT

Liiketoiminnan ja varainhoidon valvontaa varten on taloudellisen raportoinnin järjestelmät. Hallitus on hyväksynyt seuraavat säännöt ja periaatteet:

- johtamisorganisaatio ja periaatteet
- toimivaltuudet ja hyväksymismenettelyt
- taloudellinen suunnittelu ja raportointi
- palkkioperiaatteet

Yhtiön tavoitteena on jakaa osinkoa, joka on kilpailukykyinen toimialan yrityksiin nähden ottaen huomioon Turun kaupungin rahoitustarpeet sekä yhtiön kulloisenkin tuloksen ja pääoman tarpeen.

Tilintarkastajat antavat yhtiön omistajalle lain edellyttämän tilintarkastuskertomuksen yhtiön vuosittainpäätöksen yhteydessä.

HALLITUS JA TILINTARKASTAJAT

HALLITUS

Puheenjohtaja
Pekka Ruola,
ekonomi

Leena Koikkalainen,
toiminnanjohtaja

Jaakko Paatero,
tekniikan tohtori

Pekka Aaltonen,
ulkoiluasiamies

Helena Metso,
rakennusarkkitehti

Seppo Palm*,
työnjärjestelija

Sirka-Liisa Kavén,
osastonhoitaja

Katriina Mäkinen,
suunnittelija

Varapj. Jarmo Rosenlöf,
aluepäällikkö

HENKILÖKOHTAINEN VARAJÄSEN

Tuomas Kytä,
toimitusjohtaja,
23.1.2003 alkaen

Ulla Jaakkola,
toimiston johtaja

Eila Eerola,
apulaisos.hoitaja

Raija Helin,
hitsuaja

Christer Fagerström,
placeringschef

Risto Argillander*,
myyntipäällikkö

Sakari Hihnala,
toimittaja

Seppo Häkklä,
pt. tuntiopettaja

Veikko Paju,
työmaapäällikkö

Hallituksen jäsenet henkilökohtaisine varajäsenineen on valittu yhtiökokouksessa 24.4.2001 toimikaudeksi, joka päättyy vuoden 2004 yhtiökokoukseen. Hallituksen puheenjohtaja Olli A. Manni pyysi eroa tehtävästään vuoden 2003 alussa. Hänen tilalleen valittiin 23.1.2003 Pekka Ruola.

*henkilöstön edustaja

TILINTARKASTAJAT

Petri Palmroth, kauppatieteen maisteri, KHT, PricewaterhouseCoopers Oy
Tomi Moisio, kauppatieteen maisteri, KHT, PricewaterhouseCoopers Oy

VARATILINTARKASTAJAT

Johan Kronberg, diplomiekonomi, KHT, PricewaterhouseCoopers Oy
Kauko Lehtonen, kauppatieteen maisteri, KHT, PricewaterhouseCoopers Oy

Tilintarkastajat ja varatilintarkastajat on valittu yhden vuoden toimikaudeksi.

JOHTORYHMÄ

Risto Vaittinen, toimitusjohtaja
diplomi-insinööri
syntynyt 1949
Turku Energian palveluksessa
vuodesta 2000

Vesa Mäkilä, johtaja, sähkönmyynti
kauppatieteiden maisteri
syntynyt 1965
Turku Energian palveluksessa
vuodesta 2001

Matti Nupponen, johtaja, tuotantopalvelut
insinööri
syntynyt 1946
Turku Energian palveluksessa
vuodesta 1980

Juha Peltola, johtaja, hallintopalvelut
varatuomari
syntynyt 1960
Turku Energian palveluksessa
vuodesta 2000

Rauli Saarela, johtaja, kaukolämpö
diplomi-insinööri
syntynyt 1948
Turku Energian palveluksessa
vuodesta 1976

Vesa Vaskikari, johtaja, urakointipalvelut
diplomi-insinööri
syntynyt 1955
Turku Energian palveluksessa
vuodesta 2002

Matti Östman, johtaja, sähköverkot
diplomi-insinööri
syntynyt 1947
Turku Energian palveluksessa
vuodesta 1974

Reijo Hakamäki, kaukolämmön
käyttömies, henkilöstön edustaja,
syntynyt 1952
Turku Energian palveluksessa
vuodesta 1988

SAMMANDRAG PÅ SVENSKA

ÅR 2003 I KORTHET

- Koncernen Åbo Energis omsättning ökade till 128 miljoner euro (121 miljoner euro).
- Rörelsevinsten var 26 miljoner euro (19 miljoner euro).
- Affärsområdet för elhandel ökade kraftigt i både omsättning och resultat.
- Affärsområdet för elnät upplevde en tillväxt i omsättning och resultat.
- Försäljningen av fjärrvärme var rekordstor, men affärsområdets omsättning sjönk något. Resultatet låg på samma nivå som året innan.
- Åbo Energi förvärvade en betydande vattenkraftsandel i Norge.

KONCERNENS NYCKELTAL	2003	2002	2001
Omsättning (miljoner euro)	128,5	120,6	112,8
Rörelsevinst (miljoner euro)	26,2	19,2	12,6
Vinst före bokslutsdispositioner och skatter (miljoner euro)	23,6	15,9	8,0
Balansomslutning (miljoner euro)	216,4	215,0	206,2
Investeringar (miljoner euro)	13,5	10,7	14,2
Avkastning på eget kapital (%)	22,1	16,4	8,9
Avkastning på sysselsatt kapital (%)	16,8	12,6	8,1
Gearing (%)	80,9	76,8	129,3
Personal i genomsnitt	299	298	302

ÅBO ENERGI I DAG

Åbo Energi anskaffar, säljer och distribuerar el och värme i första hand i Åbo-trakten samt utvecklar och underhåller kraft- och värmeverk samt överförings- och distributionsnät.

I affärsverksamheten ingår rådgivning kring mindre miljöbelastande sätt att bruka energi samt drift- och underhåll av system och utrustning för energiproduktion och överföring.

Koncernen expanderar sin verksamhet genom förvärv, allianser och nätverk med kunder och andra aktörer inom branschen.

Åbo Energis kunder är främst företag och hushåll som behöver en tillförlitlig tillgång till energi, el, fjärrvärme eller fjärrkyla i Åbo-regionen. Kundernas mervärde skapas av tillförlitlig leverans av el och värme till konkurrenskraftiga priser samt kvalitet och rådgivning kring energiförbrukning, vidare skräddarsydda entreprenader samt drift- och underhållsservice.

Tjänsterna från Åbo Energi är lätta att köpa och använda.

Åbo Energi beaktar samhällsansvaret i all sin verksamhet. Den ständiga målsättningen i verksamheten är att minska den skadliga inverkan på miljön. Vi publicerar en separat samhällsansvarsrapport för år 2003.

Åbo Energi är helägt av Åbo stad.

ÅBO ENERGI I FRAMTIDEN

Vision 2010

Åbo Energi är en av Finlands bästa koncerner för energiservice mätt i:

- Kundbelåtenhet
- Skapat mervärde för ägarna
- Motivation hos personalen
- Attraktion som arbetsgivare.

Koncernens företag är ledande i Åbo-trakten.

El- och serviceförsäljningen sker också på andra håll i Finland.

Ekonomiska mål

- Omsättning över 250 miljon euro
- Soliditet minst 40 %
- Avkastning på sysselsatt kapital minst 10 %.

Värden

- Belåtna kunder
- Lönsamhet
- Pålitlighet
- Miljövänlighet
- Attraktiv arbetsgivare

HUVUDPUNKTER I ÅBO ENERGIS STRATEGI

- Åbo Energi utvecklas strukturellt och administrativt så, att företaget motsvarar de krav en energimarknad i förändring, en sund konkurrenssituation samt kunderna och ägarna ställer.
- Koncernen strävar efter en lönsam tillväxt genom företagsförvärv, partnerskap och allianser.
- Personalen utvecklas och rekryteras så att dess kunskande motsvarar de förändrade kraven.

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖREN HAR ORDET

Verksamheten vid Åbo Energi utvecklades positivt både ekonomiskt och verksamhetsmässigt år 2003. Kundtillströmningen var god och kunder som bor utanför det egna nätområdet tillkom. Även om elpriset hela året låg på en rekordhög nivå lyckades Åbo Energi tack vare en god riskhantering klara situationen väl. Under fjolåret investerade företaget dessutom i ny egen elproduktionskapacitet genom att förvärva vattenkraft i Norge.

Förvärvet av kapacitet i Svartisens kraftverk i Norge som gjordes tillsammans med två andra finländska energibolag var Åbo Energis genom tiderna största enskilda investering. Denna investering höjer den egna elproduktionskapaciteten, samtidigt som den ligger väl i linje med Åbo Energis miljömålsättningar. Vattenkraften ökar dessutom ytterligare i värde då Kyotoavtalet och utsläppshandeln höjer värdet på sådan produktion som inte ger upphov till utsläpp.

Under år 2003 ökade även Åbo Energis självförsörjning vad fjärrvärme beträffar. Värmecentralen i Oriketo fungerade väl hela året. Den långsiktiga målsättningen är att år 2010 vara till 50 procent självförsörjande då det gäller elkraft och till 60 procent självförsörjande då det gäller fjärrvärme.

Vi ökade försäljning av både fjärrvärme och fjärrkyla. Den procentuella tillväxten av fjärrkyla var hela 70 procent, men de faktiska försäljningsvolymerna är fortfarande små. Fjärrkyla har dock framtiden för sig och investeringarna i den fortsätter. Även försäljningen av fjärrvärme väntas åter öka då byggnationen i Åbo-trakten tar fart igen.

I fjol inleddes ett mångårigt projekt som innebär att samtliga el-anslutningar får en elmätare som kan fjärravläsas. Detta förbättrar kundservicen väsentligt och gör det möjligt att avläsa kundernas mätarställningar i realtid och fakturera därefter.

Åbo Energis nya organisationsmodell visade sig fungera väl. I enlighet med den säljer både affärsområdet för produktionsservice och affärsområdet för entreprenader sina tjänster både åt övriga affärsområden inom Åbo Energi och till utomstående. Affärsområdet för entreprenader lyckades senaste år skaffa 29 procent av sin omsättning från utomstående order.

År 2003 publicerade Åbo Energi sin första samhällsansvarsrapport. Rapporten speglar företagets strategi och värderingar mot utförda handlingar. I den första rapporten spelade personalen och den lokala förankringen en viktig roll. Rapporten blev väl mottagen bland åboborna. Även i år publiceras en samhällsansvarsrapport där Åbo Energi publicerar konkretare uppgifter på miljömålsättningar och utsläpp, på målsättningar för personalvård och åtgärder i samband med den samt även om samarbete med olika målgrupper.

Utsikterna för år 2004 är goda. Elpriset på den nordiska elbörsen Nord Pool har sjunkit och tack vare det och den relativt varma vintern föreligger inget tryck på att höja elpriset. På fjärrvärmesidan tar Åbo Energi sin nya värmeackumulator i användning. Den har inneburit en stor investering. Det förberedande arbetet med att bolagisera nätverksamheten i enlighet med de krav den nya elmarknadslagen som nu är under beredning ställer är igång. Åbo Energis experter inom entreprenad och underhåll fortsätter att söka sig nya kunder.

Även om år 2003 var ett bra år och utsikterna fortsättningsvis är goda gäller det att arbeta hårt för att bevara konkurrenskraften. Marknaden förändras ständigt och det är bara genom att ligga steget före konkurrenterna man klarar sig bra på den.

Risto Vaitinen
Verkställande direktör

ENGLISH SUMMARY

YEAR 2003 IN BRIEF

- Net group sales increased to 128 million EUR (121 million EUR).
- Operating profit was 26 million EUR (19 million EUR).
- Boom in net sales and profit from electricity sales.
- Distribution of electricity increased in both net sales and result.
- The volume of district heat sales was record high whereas net sales dropped slightly. Result remained on a par with that of 2002.
- Turku Energia acquired a remarkable share of hydro power capacity in Norway.

KEY GROUP FIGURES	2003	2002	2001
Net sales (million EUR)	128.5	120.6	112.8
Operating profit (million EUR)	26.2	19.2	12.6
Profit before appropriations and taxes (million EUR)	23.6	15.9	8.0
Total assets (million EUR)	216.4	215.0	206.2
Gross investment (million EUR)	13.5	10.7	14.2
Return on equity (%)	22.1	16.4	8.9
Return on investment (%)	16.8	12.6	8.1
Gearing (%)	80.9	76.8	129.3
Personnel	299	298	302

TURKU ENERGIA TODAY

Turku Energia sources, retails and distributes electricity and heat mainly in the Turku region, and develops and maintains power and heat-generating plants, as well as transmission and distribution networks.

Business operations include counsel to customers on pro-environmental use of energy, and operation and maintenance of systems and equipment utilized in energy generation and transmission.

The Group increases its business operations through acquisitions, alliances and networking with other actors and customers within the sector.

The customers are mainly companies and households that need reliable energy, electricity, district heat or district cooling in the Turku region. The added value to our customers lies in the reliable distribution of electricity and heat at competitive prices and quality, counsel on effective use of energy, as well as tailor-made services in contracting and operation and maintenance. Turku Energia's services are easy to buy and use.

Corporate Social Responsibility is taken into account in all of Turku Energia's operations. It is our constant objective to decrease environmental impact. A separate CSR report for the year 2003 will be issued.

Turku Energia Oy is wholly owned by the City of Turku.

TURKU ENERGIA IN THE FUTURE

Vision 2010

Turku Energia is one of the leading energy service groups in Finland in:

- Customer satisfaction
- Creation of added value to its owners
- Motivation of personnel
- As preferred employer

Turku Energia Group is the leading company within the Turku region.

Electricity and services operations are also conducted in other parts of Finland.

Economic targets

- Net sales above 250 million EUR
- Equity ratio above 40 %
- Return on investment 10 % minimum.

Values

- Customer satisfaction
- Profitability
- Reliability
- Friendliness to the environment
- Preferred employer

TURKU ENERGIA'S STRATEGY IN A NUTSHELL

- Turku Energia will be structurally and operationally developed to meet the requirements of the transforming energy market and sound competition as well as the customers and shareholders.
- The Group seeks profitable growth through acquisitions, partnerships and alliances.
- The personnel will be developed and recruited to meet the changing requirements with competence.

MANAGING DIRECTOR'S REPORT

Turku Energia's business developed in a positive way both economically and operationally in 2003. We were able to contract a number of new customers from outside our own network area. Despite the record high electricity prices in 2003 we were able to handle the challenging circumstances fine thanks to our successful risk management. In 2003 Turku Energia invested in its own hydro electricity power by acquiring generating capacity in Norway.

The acquisition of shares in Svartisens hydro power plant in Norway together with two other Finnish energy companies was the largest ever investment by Turku Energia. This increases our own power generating capacity and is in line with our environment policy. Hydro power that is free of carbon dioxide emissions will become even more valuable in the future due to the Kyoto protocol, and due to the emission trading.

In 2003 Turku Energia's degree of self-sufficiency increased also in district heating. The Oriketo heating plant rated well throughout the year. Our long-term target is to become 50 % self-sufficient in power and 60 % self-sufficient in district heating by year 2010.

We were able to increase the sales of district heat and district cooling. The proportion of district cooling grew by 70 %. The volumes are, however, still rather modest. The demand for district cooling will grow in the future and we want to invest in it. The prospect for increasing sales of district heat is also good as soon as the building industry starts growing again in the Turku region.

We started a long-term project to replace our customers' electricity meters with new meters that can be remotely read. This improves customer service as we will be able to read the metering in real-time and invoice accordingly.

Turku Energia's new organisation model proved to work well. Production services and contract services sell their products to other business areas within Turku Energia, and to the open market. Contract services succeeded in obtaining 29 % of its net sales from the open market.

In 2003, Turku Energia issued the first Corporate Social Responsibility report focusing on the company's strategy and values in relation to the society. In the report personnel and relations in local community played a major role. The feedback from local residents was encouraging. We will therefore issue a CSR report also this year and focus on our environmental objectives and releases into the environment, goals related with personnel care as well as co-operational activities with other target groups.

The outlook for 2004 is good. The Nord Pool price of electricity has decreased, and due to a relatively warm winter there seems to be no pressure to raise consumer prices. In district heat we will start operating our warm-water accumulator. This has been a major investment. We will continue our groundwork to establish a separate limited company to run our electricity network business in line with the estimated requirements in electricity market legislation. Our experts within contract services seek to win new business from the open market.

We had a good year 2003, and the outlook for 2004 is encouraging if we work hard to maintain our competitive edge. The market is in continuous transformation, and our success lies in our ability to stand a step ahead of our competitors.

Risto Vaittinen
Managing Director

Kuvat: Iloinen Liftari Oy, Seilo Ristimäki
Studio Vizualis, Esko Keski-Oja (s.16)
Statkraftin arkisto(s.11)

Turku Energia

Linnankatu 65, 20100 Turku
PL 105, 20101 Turku

Puhelin (02) 262 8111, faksi (02) 230 4437
www.turkuenergia.fi